

Obsah

1	Úvodní informace	3
2	Profil území.....	5
3	Souhrnná SWOT analýza.....	12
4	Strategická vize rozvoje území.....	15
5	Strategie rozvoje území	20
6	Plán realizace strategie	33
7	Shrnutí	39
	Přílohy	41

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka 1: Lokalizace mikroregionu obcí povodí Stonávky v územně-správním členění České republiky.....	5
Tabulka 2: Základní údaje o mikroregionu obcí povodí Stonávky.....	5
Tabulka 3: Základní údaje o mikroregionu (k 31. 12. 2006).....	7
Tabulka 4: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva mikroregionu (k 1. 3. 2001).....	8
Tabulka 5: SWOT analýza	12
Tabulka 6: Problémové okruhy Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky.....	17
Obrázek 1: Vazby problémových okruhů Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky	18
Obrázek 2: Problémové okruhy a priority strategie	20
Obrázek 3: Priority a opatření problémového okruhu Společnost.....	20
Obrázek 4: Priority a opatření problémového okruhu Hospodářství	21
Obrázek 5: Priority a opatření problémového okruhu Životní prostředí a infrastruktura.....	21
Tabulka 7: Kompetence aktérů při realizaci Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky	35
Tabulka 8: Globální monitorovací a hodnotící ukazatele	37
Tabulka 9: Kompetence aktérů při monitoringu a hodnocení	38

1 Úvodní informace

1.1 Zadavatel a hlavní zpracovatel

Sdružení obcí povodí Stonávky

739 53 Třanovice č. p. 250

IČ: 69610088

1.2 Konzultant

Místní akční skupina Pobeskydí – zájmové sdružení právnických osob

739 53 Třanovice č. p. 1

IČ: 71212612

1.3 Účel

1.3.1 Výchozí podmínky

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky (dále také jen „strategický plán“) byl zpracován za finanční podpory projektu Partnerství k prosperitě, financovaného z prostředků Společného regionálního operačního programu, na základě potřeby místních aktérů rozvoje venkovského mikroregionu vyvíjet další rozvojové aktivity na principech strategického plánování. Účelem je efektivněji využít místní zdroje a koordinovat společné i individuální aktivity subjektů veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru k prospěchu obyvatel mikroregionu.

V roce 1999 byla pro území mikroregionu obcí povodí Stonávky (dále také jen „mikroregion“), zpracována Strategie rozvoje mikroregionu obcí povodí Stonávky. Její koncepce vhodným způsobem reagovala na problémy, se kterými se toto území potýkalo, a na příležitosti a ohrožení, které vznikaly v okolním prostředí. Na základě konsensu zúčastněných aktérů stanovovala globální cíle a priority rozvoje a navrhovala opatření k dosažení těchto globálních cílů.

Je třeba konstatovat, že tato strategie do značné míry splnila svůj účel – především v rovině koordinace aktivit jednotlivých obcí. Řada opatření byla realizována, jiná byla revidována a od jejich realizace bylo upuštěno. V průběhu následujících let také došlo k řadě zásadních událostí: Česká republika vstoupila do Evropské unie, vznikly vyšší územně-samosprávné celky, změnila se soustava nástrojů regionální politiky, objevily se nové příležitosti i hrozby a bylo důležité na tuto nově vzniklou situaci reagovat přeformulováním strategické orientace aktérů územního rozvoje. Změna této strategické orientace nespočívá v první řadě v rovině cílů a priorit, ale především v rovině nástrojů jejich naplňování. Jedním z nástrojů se od roku 2004 stala užší spolupráce Sdružení obcí povodí Stonávky se sousedními svazky obcí v rámci Místní akční skupiny Pobeskydí.

Tento strategický plán je zpracováván na období deseti let od okamžiku jeho schválení orgány svazku obcí. Jeho hlavní těžiště však spočívá v orientaci na plánovací období EU 2007-13 a v koordinaci s nástroji regionální politiky Evropské unie, České republiky a Moravskoslezského kraje, které se od principů tohoto plánovacího období odvíjejí.

1.3.2 Celkový záměr

Celkovým záměrem strategického plánu je v rámci projekční přípravy rozvoje mikroregionu stanovit globální cíle a strategii rozvoje mikroregionu obcí povodí Stonávky. Strategický plán vychází z potřeb obcí, které se na tomto území nacházejí, a současně respektuje i zájmy velké části jejich obyvatel a dalších subjektů soukromého podnikatelského i neziskového sektoru.

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky je integrovaným projektem celého území, obsahuje podrobnou analýzu výchozího stavu a souhrn navrhovaných řešení. Na tento projekt budou navazovat individuální projekty dílčího významu, které budou zaměřeny jednak na řešení věcné problematiky, týkající se mikroregionu jako celku a dále pak na řešení problematiky týkající se jednotlivých obcí, podnikatelských subjektů i neziskových organizací, působících v daném území.

1.3.3 Priority

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky obecně respektuje priority programů vyhlášených Evropskou unií i Českou republikou, včetně regionálních priorit, definovaných ve Strategii rozvoje Pobeskydí. Na tomto místě je však nutné zdůraznit, že podstatou všech priorit je ovlivnit myšlení, způsob života a práce lidí a vyvolat zájem o další rozvoj území po všech stránkách. V současných podmínkách je třeba hledat způsob života a obživy místních obyvatel využitím silných stránek a příležitostí, které se zde nalézají. Zároveň je nutné přizpůsobit se podmínkám života a práce v Evropské unii při zachování specifik, které v mikroregionu existují.

Souhrnné informace o Strategickém plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky jsou uvedeny v logickém rámci, který je uveden v příloze č. 1 tohoto strategického plánu.

1.4 Metodika

Strategický plán ve své základní orientaci navazuje na Strategii rozvoje Pobeskydí zpracovanou pro větší územní celek, respektuje její základní orientaci a přizpůsobuje její priority místním specifickým podmínkám. Zpracován byl podle metodiky stanovené projektem Partnerství k prosperitě. Na základě poradenských a vzdělávacích služeb, poskytovaných z prostředků projektu konzultantem, byly jednotlivé části strategického plánu zpracovávány zástupci Sdružení obcí povodí Stonávky za odborné podpory pracovních skupin (komunitní metodou). Důležité výstupy byly průběžně konzultovány na veřejně přístupných pracovních setkáních a byly zveřejňovány k připomínkování.

Zároveň bylo třeba respektovat institucionální strukturu regionální politiky Evropské unie, České republiky a Moravskoslezského kraje. Součástí této struktury nejsou pouze orgány, které mají tuto politiku (nebo politiky související) ve své kompetenci, ale také soustava strategických dokumentů, dotačních titulů a dalších nástrojů, jejichž prostřednictvím je regionální politika vykonávána a naplňována. Orientace strategického plánu na tyto rámce je racionální a byla zdůrazňována při sběru informací, formulaci priorit, opatření a jednotlivých aktivit.

2 Profil území

2.1 Lokalizace a vymezení území

Lokalizaci mikroregionu obcí povodí Stonávky v územně-správním členění České republiky znázorňují následující tabulka a mapa v příloze č. 2.

Tabulka 1: Lokalizace mikroregionu obcí povodí Stonávky v územně-správním členění České republiky

Úroveň členění	Celek
NUTS II (region soudržnosti)	Moravskoslezsko
NUTS III	Moravskoslezský kraj
NUTS IV (okres)	Frýdek-Místek

Mikroregion obcí povodí Stonávky je územně vymezen katastry následujících obcí: Dolní Tošanovice, Hnojník, Horní Tošanovice, Komorní Lhotka, Ropice, Řeka, Smilovice, Střítež, Třanovice a Vělopolí. Společné zájmy těchto obcí zastupuje Sdružení obcí povodí Stonávky, svazek obcí ustanovený na základě § 49-53 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Tabulka 2: Základní údaje o mikroregionu obcí povodí Stonávky¹

Charakteristika	Vymezení
Plocha	8.487 ha
Počet obcí	10
Počet obyvatel (k 31. 12. 2006)	8.174
Hustota osídlení	96,7 obyv./km ²

2.2 Krajina

Krajinu mikroregionu lze charakterizovat přechodem od Moravskoslezských Beskyd do pahorkatinné oblasti na okraji Ostravské pánve. Vertikální členitost roste ve směru sever-jih. Obce Komorní Lhotka a Řeka se již nacházejí v hornaté krajině Moravskoslezských Beskyd. Pro tento horský masiv je charakteristické rytmické střídání horských hřbetů a místy poměrně ostře zaříznutých hlubokých říčních údolí. Nejnižší položeným bodem je místo, kde řeka Ropičanka opouští území mikroregionu (280 m n. m., katastr obce Ropice), nejvýše položeným bodem je vrchol hory Ropice (1.082 m n. m., katastr obce Řeka).

2.2.1 Geologická stavba

Území mikroregionu je z geologického hlediska utvářeno různě odolnými mesozoickými a paleogenními (převážně flyšovými) sedimenty Západních Karpat, nižší polohy jsou částečně vyplněny aluviálními sedimenty. Odolnost geologického podkladu a procesy, které na jeho tvarování působily, se podílely na utváření specifického reliéfu.

2.2.2 Klimatické poměry

Klimatické poměry území jsou ovlivněny především vertikální členitostí reliéfu. Tento faktor spolu s otevřeností území k severu (Ostravská pánev) způsobuje značnou proměnlivost povětrnostních činitelů, specifickou v rámci celé České

¹ Zdroj: Český statistický úřad.

republiky (s výrazným vlivem ze severu). S rostoucí nadmořskou výškou teploty ubývá, poměrně často se vyskytují teplotní inverze a meteorologické stavy podmíněné místní konfigurací terénu (mikroklima). Tyto stavy způsobují místy nepříznivé rozptylové podmínky a hromadění exhalací z dopravy, hospodářské činnosti a dalších (převážně bodových) zdrojů znečištění.

Rozložení srážek souvisí jak s výškovými poměry, tak se směrem převládajících vlhkých větrů a polohou území směrem k nim. Horské polohy jsou deštivější (o 30-60 %), než by jim příslušelo podle nadmořské výšky, což souvisí s nekrytou, nárazovou polohou nejvyšších beskydských hřbetů.

2.2.3 Vodní poměry

Současná říční síť je výsledkem složitého vývoje v třetihorách a čtvrtorách. Hlavními vodními toky odvodňujícími území jsou řeky Stonávka, Ráztoka a Ropičanka. Stonávka a Ropičanka se prostřednictvím řeky Olše vlévají do Odry (Ráztoka je pravostranným přítokem Stonávky). Rozkolísanost průtoků jednotlivých toků (podmíněná klimatickými a geomorfologickými vlivy a také působením člověka na krajinu) se projevuje čas od času povodňovými stavy, které působí hospodářské škody. Vodní plochy na území mikroregionu jsou reprezentovány několika nevelkými rybníky, z nichž nejvýznamnější jsou v obci Střítež.

2.2.4 Životní prostředí a jeho ochrana

Stav jednotlivých složek životního prostředí je ovlivňován množstvím znečišťujících vstupů a jiných škodlivých vlivů a jejich charakterem. V devadesátých letech 20. století došlo k zásadnímu zlepšení prakticky všech složek životního prostředí, u kterých je takový vývoj v omezeném čase z věcné podstaty možný. Přesto nelze stav životního prostředí v mikroregionu považovat za zcela uspokojivý.

Tvářnost krajiny v prostoru je určována také vegetačním krytem. Původní vegetace se v mikroregionu téměř nedochovala. Z velké části ustoupila rozptýlené obytné zástavbě, plochám využívaným pro extenzivní zemědělskou výrobu (zejm. živočišnou) a převážně smrkovým monokulturám hospodářsky využívaných lesů.

Jedním z ekologických problémů v mikroregionu je znečištění ovzduší, které je způsobené především koncentrací okolních velkých zdrojů (hutě a koksovny, energetika). Celkově lze konstatovat, že dochází k postupnému snižování emisí ze všech zdrojů. Na zlepšování kvality ovzduší se v devadesátých letech podílelo především snižování objemu průmyslové výroby a investice do ekologizace výroby v mnohých provozech. Současný nárůst průmyslové výroby ve velkých podnicích lokalizovaných v dosahu mikroregionu obcí povodí Stonávky je zpravidla doprovázen změnou technologie výroby. Vzhledem k vývoji cen paliv se opět zvyšuje nebezpečí nárůstu znečištění ovzduší prostřednictvím místních zdrojů znečištění.

Na kvalitu povrchových vod má výrazný vliv nedostačující míra odkanalizování obcí s napojením na čistírnu odpadních vod. K dočasnému zhoršení kvality vod přispívají i povodňové stavy především horských toků a plošná eroze půdy.

Dlouhodobě vysoké jsou nároky na zábor zemědělské půdy v rámci územního plánování. Část zemědělské půdy zůstává neobdělávána. Významným problémem je napadení lesních porostů kůrovcem a expanze invazních druhů rostlin. Zátěží z minulosti zůstávají terénní úpravy, které snížily odolnost krajiny vůči plošné i hloubkové erozi. Relativně stabilní je síť zařízení sloužících k ekologicky šetrnému nakládání s odpady (a řeší se otázky efektivnějšího využití některých druhů odpadů – např. biopaliva), zároveň se však nedaří uspokojivě řešit živelné skládkování odpadů v místech, která k tomu nejsou určena.

Na části území mikroregionu se nachází CHKO Beskydy (katastry obcí Komorní Lhotka, Řeka a Smilovice – prakticky totožné vymezení má stejnojmenné území soustavy NATURA 2000). Tato skutečnost má pozitivní vliv na stav životního prostředí a udržování jeho stability, zhoršuje však perspektivy místního hospodářského rozvoje. Některé rozvojové záměry naráží na odpor ze strany ekologických organizací nebo na individuální zájmy jednotlivců.

2.3 Společnost

2.3.1 Historie

Historie území je spojena především s Těšínským knížectvím a samotným městem Těšín. Ten se nacházel na křižovatce starých obchodních tras a postupně se stal kulturním, hospodářským a politickým centrem jihovýchodního Slezska. Významnou osobností pro další historický vývoj regionu byl kníže Měšek I. (1290-1314), který dynasticky i politicky provázal

území Těšínska s přemyslovským státem. Po vymření rodu Přemyslovců a bouřlivém období změn na polském trůně byla vazba na české země dále posílena těšínským knížetem Kazimírem I., který roku 1327 předal Těšínsko v dědičné léno českého krále. Díky své poloze se Těšínsko v průběhu historie často stávalo prostorem, ve kterém se střetávaly mocenské zájmy okolních států. Početné válečné konflikty vedly k častým posunům hranic, podobu místní společnosti dotvářelo míšení různorodých etnických a kulturních vlivů.

Pro osídlení území bylo významných několik velkých kolonizačních vln: od 12. století lesní lánová kolonizace a ve 13. století kolonizace německá. Jako poslední byla založena obec Řeka umístěná v úzkém beskydském údolí. Naprostá většina obyvatelstva se živila zemědělstvím.

Husitské války, ve kterých stál těšínský kníže Boleslav na straně Zikmunda, se Těšínsku naštěstí vyhnuly. Nadcházející 15. století bylo na Těšínsku obdobím několikerého dělení a opětovného slučování panství. V závěru století se objevila vážná hrozba vpádu tureckých vojsk. V 16. a 17. století docházelo na Těšínsku k pronikání nového obyvatelstva v rámci tzv. valašské kolonizace, která znamenala další rozvoj specifického salašnického hospodaření, mýcení místních lesů a zakládání pastvin, zejména ve výše položených oblastech. Zároveň bylo toto období ve znamení střídajících se vlivů reformace a protireformace, ale také rozvoje místní vzdělanosti a kultury. Významnou osobností této doby byl Jiří Třanovský.

Od počátku 19. století dochází v souvislosti s průmyslovou revolucí k rychlému hospodářskému rozvoji regionu. Novým impulzem dalšího rozvoje území se stala výstavba železnice a formování nového průmyslového centra v nedalekém Ostravsku. Novým prvkem způsobu života se stává tzv. kovozemědělství, zvláštní kombinace životního stylu propojující tradiční silnou vazbu ke krajině s intenzivní průmyslovou výrobou v továrnách. Po rozpadu habsburské monarchie po prohrané první světové válce byl region jedním z hlavních center národnostních sporů mezi Poláky a Čechy, které neskončily ani s rozdělením území podél hraniční řeky Olzy (Olše) v roce 1920. Obnovení sporů se region dočkal v roce 1938, v předvečer druhé světové války, kdy byla část území obsazena polskou armádou.

V pomnichovském období bylo území regionu až do osvobození v dubnu 1945 zabráno nacistickým Německem. Po roce 1948 bylo v regionu (stejně jako v ostatních částech Československa) přikročeno k budování socialistické společnosti se všemi jeho důsledky. Venkovský charakter regionu prošel díky centrálně řízené přeměně řadou závažných deformací. Neudržitelnost sociálního a ekonomického systému spojeného s daným politickým systémem se projevila po roce 1989, kdy po zhroutil centrálně řízeného hospodářství došlo také ke zhroutil významné části místních, uměle udržovaných sociálních a ekonomických vazeb. Využití krajiny se v současnosti pozvolna vrací do podoby blízké původnímu charakteru, méně dynamicky jsou obnovovány původní sociální vazby. Vznik krajů v roce 2001 posílil možnosti samosprávné regionální politiky. Od konce devadesátých let 20. století postupně roste vnitřní organizovanost mikroregionu (sdužování obcí, vznik neziskových zájmových organizací, vznik místní akční skupiny).

2.3.2 Obyvatelstvo

Na území mikroregionu obcí povodí Stonávky žilo ke konci roku 2006 celkem 8.174 obyvatel. Jejich rozmístění a hustotu v území znázorňuje následující tabulka.

Tabulka 3: Základní údaje o mikroregionu (k 31. 12. 2006)²

Obec / Území	Výměra (v ha)	Počet obyvatel	Hustota osídlení (obyv./km ²)
Dolní Tošanovice	370	296	80,0
Hnojník	642	1.469	228,82
Horní Tošanovice	530	501	94,53
Komorní Lhotka	1.990	1.147	57,64
Ropice	1.010	1.417	140,30
Řeka	1.348	471	34,94
Smilovice	784	632	80,61
Střítež	614	1.007	164,01
Třanovice	860	984	114,42

² Zdroj: Český statistický úřad.

Obec / Území	Výměra (v ha)	Počet obyvatel	Hustota osídlení (obyv./km ²)
Vělopolí	299	250	83,61
Mikroregion	8.447	8.174	96,77

Z prezentovaných dat vyplývá, že hustota osídlení je v jižní části mikroregionu (jenž vyplňují hřbety Moravskoslezských Beskyd) výrazně nižší než v severních oblastech, které postupně přecházejí do Ostravské pánve. Populačně nejsilnějšími obcemi jsou Hnojník (1.469 obyvatel), Ropice (1.417) a Komorní Lhotka (1.147).

Základem přirozené populační dynamiky obyvatelstva je věková struktura. Její biologická i ekonomická produktivita je založena na poměru předproduktivní, produktivní a poproduktivní složky. Pro účely této analýzy se produktivní složkou populace rozumí obyvatelstvo od 15 do 59 let věku. Následující tabulka uvádí některé charakteristiky věkové struktury obyvatelstva mikroregionu obcí povodí Stonávky v porovnání s jeho širším okolím.

Tabulka 4: Charakteristiky věkové struktury obyvatelstva mikroregionu (k 1. 3. 2001)³

Území	0-14 (%)	15-59 (%)	60+ (%)	Index demografického stáří ⁴
Mikroregion	17,9	62,1	19,2	1,07
Moravskoslezský kraj	17,2	65,2	17,1	0,99
Česká republika	16,2	65,4	18,4	1,14

Demografické složení populace mikroregionu obcí povodí Stonávky se příliš neliší od celkového složení obyvatelstva v České republice. Ve smyslu Sundbärgovy typologie patří populace obcí mikroregionu mezi mírně regresivní – tj. mezi populace, u nichž je výrazná jejich poproduktivní složka. Podobně jako v celé České republice i v mikroregionu obcí povodí Stonávky došlo v horizontu let 1993 až 2003 k výraznému kvalitativnímu posunu ve směru celkového stárnutí populace. Mírný přirozený populační úbytek je v mikroregionu kompenzován kladným migračním saldem. Mezi lety 2001 až 2006 se počet obyvatel v tomto prostoru zvýšil o 248 osob. Pro rozvoj bydlení jsou atraktivní především podhorské obce s dobrou dopravní dostupností a fungujícími službami. Významnou část nově příchozích tvoří mladé rodiny s dětmi, které opustily městské prostředí. Srovnání charakteristik přirozené změny a migračního chování populace mikroregionu nabízí tzv. Webbov diagram (příloha č. 3).

Území mikroregionu (podobně jako jiné venkovské oblasti) disponuje oproti celé České republice horší vzdělanostní strukturou (viz příloha č. 4). Situace je způsobena historicky danou orientací regionálního hospodářství na odvětví, která nevyžadují vysoce kvalifikované pracovní síly, a selektivní emigrací mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel.

2.3.3 Hospodářství

Mikroregion povodí Stonávky je horským a podhorským regionem, jehož hospodářský význam úzce souvisí s vývojem blízké ostravské průmyslové aglomerace. Když počátkem devadesátých let minulého století postihly Ostravsko vážné hospodářské problémy, důsledky pocítili lidé i ve venkovských obcích mikroregionu.

Hospodářské problémy byly způsobeny souběhem několika procesů. Předně celý systém domácího hospodářství musel projít přeměnou centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku založenou na tržních principech. Zároveň se Ostravsko muselo, podobně jako jiné tradiční průmyslové regiony v bývalých socialistických státech, postihnout strukturálními deformacemi, vypořádat s náhlým hospodářským propadem, jehož přímým důsledkem byl pokles celkové zaměstnanosti v jádru průmyslové oblasti i v jejím širším zázemí. Celý region byl dále znevýhodněn chybějícím dálničním napojením na růstové regiony, periferní polohou v rámci České republiky, horší vzdělanostní strukturou obyvatelstva, nižší kvalitou životního prostředí a nepříznivý image udržovanou sdělovacími prostředky.

³ Zdroj: Český statistický úřad.

⁴ Poměr počtu obyvatel v poproduktivním věku k počtu obyvatel v předproduktivním věku.

Ve venkovských oblastech mikroregionu obcí povodí Stonávky byla situace o to obtížnější, že transformaci procházelo (a stále ještě prochází) rovněž místní zemědělství. Původní zemědělská výroba byla orientována převážně na živočišnou výrobu. V horském typu reliéfu, kde klimatické podmínky, půda i reliéf snižují ekonomickou efektivnost rostlinné produkce na minimum, byla tato orientace účelná. V období před rokem 1989 byla tato výroba soustředěna do relativně malého množství kolektivních farem, které se vyznačovaly nízkou produktivitou výroby, což se projevilo po přechodu ekonomiky na tržní model fungování jejich zánikem (s určitými výjimkami). Na území mikroregionu rozhodující část výměry zemědělské půdy obhospodařoval Státní statek Hnojník. V současnosti jsou ekonomické subjekty podnikající v primárním sektoru nuceny orientovat se na tržně méně kritické komodity a plnit i alternativní funkce zemědělství (ochrana a tvorba krajiny, produkce energetických rostlin, agroturistika apod.).

Po roce 2002 dochází na Ostravsku k postupné stabilizaci hospodaření většiny velkých průmyslových podniků, což má pozitivní dopad i na zaměstnanost a výkonnost lokálních firem na území mikroregionu obcí povodí Stonávky. Přestože podstatná část ekonomicky aktivního obyvatelstva nadále vyjíždí za prací do blízkých měst mimo vlastní území mikroregionu, postupně se i uvnitř mikroregionu prosazují nové, dynamicky se vyvíjející společnosti střední velikosti (např. SPETRA CZ s.r.o., Optimont 2000 s.r.o., BESKYD SPED s.r.o., PATREM PIPE TECHNOLOGIES s.r.o., Vitakraft CHOEX s.r.o., EPOS spol. s r.o.). Na mikroregion obcí povodí Stonávky bude mít značný dopad připravovaná investice společnosti HYUNDAI v Nošovicích (mikroregion obcí povodí Morávky). Korejská firma je připravena ve zdejší průmyslové zóně investovat přibližně 1.1 miliardy EUR (asi 31 miliard korun). Příchod automobilky, kterou doprovází řada asijských subdodavatelů, dále zvyšuje atraktivitu regionu pro cizí investory. Příprava dalších ploch pro podnikání je provázána konflikty s některými občanskými organizacemi. Územní plány dotčených obcí počítají s přípravou průmyslových zón Hnojník – Třanovice, Horní Tošanovice. Méně kontroverzí přináší koncept revitalizace nevyužitých objektů a ploch (např. Venkovská podnikatelská zóna Třanovice). Pro další hospodářský rozvoj území je mimořádně důležitá úroveň podnikatelské aktivity místních obyvatel a kvalita místního inovačního prostředí (milieu).

Sektor služeb navazuje na místní zemědělskou a průmyslovou výrobu a na soustředění obyvatelstva v sídlech. Koncentrace nabídky je závislá na velikosti sídel: venkovská sídla jsou charakteristická místy nižší nabídkou služeb (zejména pro obyvatelstvo), nabídka v okolních sídlech městského typu je s ohledem na regionální podmínky uspokojivá. V závislosti na nutnosti změn hospodářské struktury, ale také na investičních možnostech místních podnikatelských subjektů se sektor služeb po roce 1989 pozitivně rozvíjel, ale v současné době se jeho rozvoj zpomalil. Silnou konkurenci místním poskytovatelům služeb tvoří nabídka blízkých měst, především pak síla rychle se rozvíjející sítě hyper a supermarketů. Velké zahraniční obchodní společnosti se díky propracovanější kultuře prodeje, lepšímu marketingu, systému nízkých cen a v neposlední řadě podpoře státu, dokázaly snadněji na domácím trhu prosadit a vytlačit tak část domácích prodejců.

V mikroregionu existují příhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu. V České republice trvale roste zájem turistů o domácí destinace, oblast Moravskoslezských Beskyd patří přitom mezi nejatraktivnější turistické cíle v zemi. Nejlepší podmínky pro rozvoj cestovního ruchu mají obce Řeka a Komorní Lhotka. Pro další rozvoj cestovního ruchu, jenž se zaměřuje na využití místních kulturních a přírodních zajímavostí, jsou nutné rozsáhlé investice zvyšující kvalitu poskytovaných služeb.

2.3.4 Trh práce a nezaměstnanost

Místní trh práce je, vzhledem ke skutečnosti, že většina pracujících vyjíždí za prací mimo vlastní mikroregion, do značné míry závislý na vývoji v okolních průmyslových městech. Začátkem devadesátých let v souvislosti s přeměnou tehdejší centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku založenou na tržních principech a se změnou vnějších podmínek došlo k razantnímu propadu průmyslové a zemědělské výroby, který byl doprovázen rychlým poklesem počtu pracovních míst v těchto odvětvích. V počáteční fázi transformace dokázal následek propadu zaměstnanosti v tradičních odvětvích zmírnit dynamicky se rozvíjející sektor služeb, ale již od roku 1997 docházelo v regionu (zejména díky kritické situaci většiny velkých průmyslových podniků na Ostravsku) k opětovnému nárůstu celkové nezaměstnanosti. Skokový nárůst regionální nezaměstnanosti dosáhl svého vrcholu v roce 2000, přesto se ani v dalších letech počty uchazečů o zaměstnání příliš nezmenšovaly. Projevovale se horší adaptabilita volné pracovní síly, neochota pracovat za nízkou mzdu a narůstající závislost na sociální pomoci. Snížení mikroregionální nezaměstnanosti bylo jedním z hlavních cílů komplexního projektu transformace bývalého střediska Státního statku v Třanovicích na venkovskou podnikatelskou zónu. V zóně dnes působí okolo třiceti místních subjektů, které poskytují zaměstnání více než 350 pracovníkům. V prosinci 2006 dosahovala míra nezaměstnanosti v obcích mikroregionu hodnoty 10,37 %, vzhledem k probíhajícím investicím zahraničních i domácích společností a celkovému oživení regionálního i národního hospodářství se dá očekávat její další pokles.

2.3.5 Infrastruktura

Silniční síť na území mikroregionu sice disponuje dostatečnou hustotou dopravních komunikací umožňující dobrou propustnost krajiny, ale kvalita povrchu těchto komunikací je zpravidla nízká. Dalším negativním faktorem ztěžujícím dopravní konektivitu území je nevýhodná geografická poloha regionu vůči centrálním oblastem České republiky. Dostupnost některých periferních podhorských oblastí je zejména v zimním období problematická. Kapacita dopravní sítě, jež vyhovovala potřebám objemu přepravy v minulosti, neodpovídá dnešním nárokům. Páteřní komunikace jsou nadměrně zatěžovány nákladní transiitní dopravou, což se zpětně projevuje na jejich technickém stavu.

Hlavní komunikační osu silniční dopravy ve východní části Moravskoslezského kraje vytváří komunikace tzv. slezského kříže. Jedná se o silnici E468 (R 48) v ose sever – jih (součást větve B VI. multimodálního dopravního koridoru) a silnici I/11 ve směru východ – západ. Územím mikroregionu povodí Stonávky prochází v úseku Horní Tošanovice – Třanovice komunikace I/48 a v úseku Horní Tošanovice – Ropice silnice I/68. Potřebná modernizace hlavních dopravních tras započala výstavbou rychlostní komunikace R/48. V roce 2006 byl zprovozněn úsek Dobrá – Horní Tošanovice, dokončení etapy Horní Tošanovice – Český Těšín se předpokládá v roce 2007. Prioritní je rovněž budování rychlostní komunikace v úseku Třanovice – Nebory – Jablunkov. Očekává se, že tato modernizace zlepší dopravní přístupnost regionu a poskytne nové impulzy v rozvoji podnikání. Modernizací by měla projít rovněž železniční trať č. 322 (Český Těšín – Frýdek-Místek) v souvislosti s investicí korejské automobilky Hyundai.

Spojení mezi obcemi mikroregionu autobusovou dopravou je zajišťováno společností Connex Morava a.s. Do krajského města Ostravy zajíždějí dálkové autobusy i jiných společností. Kvalita služeb dopravních společností je na dostatečné úrovni. Nejbližší mezinárodní veřejné letiště se nachází v Mošnově. Tamní letiště Leoše Janáčka Ostrava prochází intenzivní přestavbou. V mikroregionu se nachází dostatečně hustá síť značených turistických tras a cyklotras.

Technická infrastruktura obcí zahrnuje jejich vybavení inženýrskými sítěmi, tj. plynem, elektrickou energií, napojení domů na vodovod, kanalizaci, čistírnu odpadních vod apod. Vybavenost území technickou infrastrukturou se liší dle jednotlivých obcí. Jejím indikátorem je vybavenost bytového a domovního fondu napojením na její síť. Podíl napojených domů na kanalizační síť je nízký, v mikroregionu obcí povodí Stonávky je takto napojeno pouze 13,4 % všech domů, průměrná hodnota napojení v celé České republice přitom činí 43 % domů. Rozvod pitné vody je zajištěn u naprosté většiny domů (98,2 %), ústředním topením je vybaveno 89 % domů (oproti 60 % v celé ČR). Plynofikace obcí probíhala především v průběhu devadesátých let minulého století, vzhledem k členitému terénu a značným vzdálenostem mezi jednotlivými obydleními zůstala značná část domů neplynofikována. V obci Vělopolí k plynofikaci nebylo přikročeno vůbec. Neplynofikované domy představují potenciál pro zavádění alternativních způsobů vytápění, především biomasou. Správcem inženýrských sítí v mikroregionu jsou Energetická společnost ČEZ, a.s. (dodávky elektrické energie), Telefónica O2 Czech Republic, a.s. (sítě telekomunikačního vedení), Severomoravské vodárny a kanalizace a.s. (sítě vodovodů a kanalizací) a Severomoravská plynárenská, a.s. (dodávky plynu).

Sociální infrastrukturou se rozumí nabídka zdravotnických, školských, sociálních a jim podobných zařízení a služeb, které přispívají k zabezpečení celkové kvalitního životního a podnikatelského prostředí v dané lokalitě. V roce 2007 se na území mikroregionu obcí povodí Stonávky nacházelo celkem 9 základních škol (z toho 5 jednostupňových). V obcích Horní Tošanovice, Řeka a Vělopolí základní školy chybí. Mateřských škol bylo k dispozici devět, v obcích Dolní Tošanovice a Vělopolí mateřská škola chybí. Zvažuje se využití části základních škol pro komunitní vzdělávání. Většina studentů mikroregionu navštěvuje některou ze středních škol v blízkých městech Třinci, Českém Těšíně, Frýdku-Místku, Havířově nebo Ostravě. Alespoň jedno zařízení zdravotní péče se nachází v 6 obcích mikroregionu. Náročnou odbornou péči poskytují nemocnice v okolních městech (Frýdek-Místek, Ostrava, Český Těšín, Havířov, Třinec). Zařízení sociální péče se nacházejí v Komorní Lhotce a Hnojníku. V mikroregionu působí řada neziskových organizací věnujících se práci pro sociálně potřebné osoby (např. Slezská diakonie).

2.4 Územní rozvoj

Přirozenými vlastnostmi územních celků jsou tendence ke změně a tendence k nerovnováze. Přirozenou vlastností lidí, kteří v těchto územích žijí a pracují, je snaha těmto tendencím vzdorovat a usměřovat vývoj území žádoucím směrem. Změnám, ke kterým došlo na území mikroregionu obcí povodí Stonávky v devadesátých letech dvacátého století, a které mají své kořeny ve více či méně vzdálené minulosti, čelili aktéři soukromého podnikatelského, veřejného i neziskového sektoru svými systematickými aktivitami, jež zahrnovaly přípravu a realizaci mnoha rozvojových projektů. Tyto měly vliv na celkové zkvalitnění místního životního a ekonomického prostředí a životních podmínek místních obyvatel.

Není možné na tomto místě podat kompletní přehled o všech těchto projektech. Lze zmínit některé z těch nejvýznamnějších např. Venkovskou podnikatelskou zónu v Třanovicích, soubor projektů využívajících biomasu pro energetické účely, projekty typu LEADER nebo projekt vytvoření sítě agropenzionů a hipostezek. Příprava a realizace mnoha rozvojových projektů byla

umožněna (nebo alespoň usnadněna) dlouhodobým procesem utváření a systematického využívání vhodného institucionálního prostředí.

Především v druhé polovině devadesátých let 20. století, jako reakce na obtížné místní podmínky a vlivem prohlubujících se změn, docházelo mezi místními aktéry především z řad veřejné správy k zavádění řady organizačních inovací. Obce se sdružily v mikroregion, připravily a začaly naplňovat vlastní rozvojovou strategii a vlastní rozvojové projekty. Aby usnadnily složitou administraci těchto projektů, založily a začaly využívat specializované instituce vybavené školenými profesionály. Aby tyto projekty mohly financovat, začaly podávat žádosti o finanční podporu regionálních, národních i evropských institucí. Mezi obcemi, mikroregionem a těmito specializovanými institucemi, ale také mezi zainteresovanými podnikatelskými a neziskovými subjekty vznikla atmosféra kreativní spolupráce. Prostřednictvím komunikace a spolupráce jsou tyto aktéři schopni dosahovat synergického efektu, který jim umožňuje, aby překonali překážky vyplývající z limitů, daných jejich vlastními omezenými kapacitami.

2.5 LEADER

LEADER (z angl. links between actions for the development of the rural economy – propojení aktivit pro rozvoj venkovské ekonomiky) je jedním z mnoha nástrojů politiky regionálního rozvoje. Charakteristický je zcela novým způsobem myšlení a zcela novými metodami, kterými přispívá k rozvoji venkova. Filosofie LEADERu je založena na pevném přesvědčení, že místní společenství (na úrovni obcí a mikroregionů) jsou sama schopna nejlépe řešit vlastní problémy, a že je tedy účelné poskytovat jim maximální možnou podporu, a to prostřednictvím tzv. místních akčních skupin.

Principy, které jsou pro filosofii LEADERu charakteristické, a které představují kvalitativně vyšší úroveň politiky regionálního rozvoje, kladou zásadní důraz na plánování a realizaci rozvojových projektů na nejnižší možné úrovni – v konkrétních mikroregionech, konkrétními lidmi. V těchto územích a společenstvích vznikají prostřednictvím LEADERu zcela nové hodnoty – vědomí vzájemné důvěry, schopnost komunikovat a spolupracovat při řešení společných zájmů v nejrůznějších oblastech společenského života.

Sdružení obcí povodí Stonávky je členem Místní akční skupiny Pobeskydí, která má s aplikací metody LEADER značné zkušenosti. Místní akční skupina Pobeskydí se úspěšně účastnila všech dosud vyhlášených programů typu LEADER v České republice (LEADER ČR 2004, LEADER ČR 2005, LEADER ČR 2006 a podopatření 2.1.4. Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství (podopatření typu LEADER+).

3 Souhrnná SWOT analýza

Metoda SWOT analýzy uceleným způsobem integruje poznatky získané standardními analytickými postupy.

3.1 Přehled silných a slabých stránek, příležitostí a ohrožení

Jednotlivé body SWOT analýzy byly stanoveny na základě zpracovaného profilu území a připomínkovány zástupci veřejnosti na veřejně přístupných pracovních setkáních. Pořadí bodů bylo stanoveno percepční metodou, tzn. že odráží hodnotový žebříček osob, které na území mikroregionu obcí povodí Stonávky žijí nebo pracují.

Tabulka 5: SWOT analýza

Silné stránky (S)		Slabé stránky (W)	
1	Strategicky výhodná poloha vůči hlavním dopravním tahům, blízkým městům a hranicím s Polskem a Slovenskem	1	Nízká akumulace kapitálu a chronický nedostatek finančních prostředků v hospodářství, veřejné správě i neziskovém sektoru
2	Existující zkušenosti a dostatečné odborné kapacity pro přípravu a realizaci rozvojových strategií a rozvojových projektů	2	Nízká úroveň vybavení sítěmi technické a sociální infrastruktury a vysoké náklady na jejich pořízení, provoz a údržbu, především v oblastech s rozptýlenou slezskou zástavbou
3	Atraktivní prostředí a pestrá struktura kulturní krajiny stimulující cestovní ruch	3	Nedostatečné zastoupení v politických a správních orgánech vyšší úrovně
4	Zlepšující se životní prostředí a dobré podmínky pro bydlení (obecně), včetně dostupnosti základní technické a sociální infrastruktury (ve středně velkých a větších sídlech a v sídlech s koncentrovanou zástavbou)	4	Nízká míra participace občanů na rozhodování
5	Existující zkušenosti s aplikací metody LEADER	5	Špatný technický stav mnoha objektů a ploch v obcích
6	Dostatek volných ploch a objektů pro privátní i veřejnou investiční činnost	6	Horší dopravní dostupnost ve srovnání s městy, především nižší kvalita povrchu pozemních komunikací a horší dostupnost veřejnou dopravou, špatná dopravní dostupnost regionu
7	Tradice hospodaření na půdě i v méně příznivých oblastech	7	Negativní demografická struktura (především věková a vzdělanostní) a dynamika
8	Dobrá propustnost krajiny dopravními sítěmi, včetně sítí turistických stezek a cyklotras	8	Převažující nízká rentabilita a přidaná hodnota místního hospodářství a jeho struktura, nízká produktivita práce a zastaralé technické a technologické vybavení
9	Zvyšující se význam nestátních neziskových organizací a dobrovolných svazků obcí	9	Vysoká nezaměstnanost, její negativní struktura a nedostatek pracovních příležitostí na jedné straně, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil pro některá odvětví na druhé straně
10	Malý výskyt sociálně-patogenních jevů	10	Nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu a volného času a nedostatek informovanosti o jejich možnostech
11	Zachovalé mezilidské vztahy a tradice spolupráce mezi obyvateli	11	Vysoká závislost zemědělského sektoru na dotacích
12	Bohatství kulturního dědictví a tradic	12	Existence lokalit se zhoršeným stavem životního prostředí v souvislosti s úpadkem nebo změnami některých forem využití krajiny (zejména v zemědělství a lesnictví)
13	Dostatečný potenciál zemědělské půdy a pracovních sil pro zemědělství a lesnictví	13	Existence konfliktů a špatná komunikace mezi některými aktéry rozvoje venkova při přípravě a realizaci rozvojových záměrů
		14	Pomalejší postup zavádění moderních komunikačních a informačních technologií

Silné stránky (S)		Slabé stránky (W)	
			a málo rozvinuté a málo využívané služby celoživotního vzdělávání a poradenství
		15	Negativní image části oblasti (především severní části zasahující na Ostravsko)
		16	Nevyřešené majetkové vztahy a převažující nájemní vztahy k půdě
		17	Nedostatečné využívání výsledků vědy a výzkumu, pomalý postup zavádění inovací v hospodářství, veřejné správě i neziskovém sektoru
Příležitosti (O)		Ohrožení (T)	
1	Zájem o bydlení na venkově ze strany především solventních rodin s malými dětmi	1	Nedostatek finančních prostředků na realizaci opatření na venkově
2	Rostoucí zájem společnosti na posílení alternativních funkcí zemědělství a mimoprodukčních funkcí lesa	2	Nestabilita zemědělského sektoru a ztráta možností získání dotací
3	Probíhající a plánované rozsáhlé investice do dopravní a technické infrastruktury ze strany veřejného sektoru a investice soukromého podnikatelského sektoru (průmyslové zóny)	3	Legislativní bariéry a nevhodně nastavený právní a administrativní systém a systém technických norem
4	Existence systému podpor rozvojových projektů a budování kapacit pro jejich přípravu a realizaci	4	Konflikty rozvojových záměrů s požadavky na udržitelný rozvoj obcí a ochranu přírody a krajiny nebo s individuálními zájmy jednotlivců a jejich organizací
5	Rostoucí poptávka po zavádění alternativních (obnovitelných) zdrojů energií	5	Neochota významných aktérů ze strany podnikatelských, neziskových a veřejných subjektů shodnout se na konsensu ohledně podoby venkova a kooperovat při projektech s potenciálně pozitivními dopady
6	Odstraňování bariér spojených s existencí státních hranic, pokračující evropská integrace	6	Pokračující oslabování na venkově tradičně silných mezilidských vztahů
7	Trvale rostoucí zájem návštěvníků a turistů o domácí destinace	7	Pokračování procesu ekonomické a kulturní globalizace a prohlubování závislosti regionu na vnějších zdrojích
8	Rostoucí zájem společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny	8	Změny klimatu a s tím související extrémní klimatické jevy (záplavy, vichřice, sucho, extrémní teploty)
9	Posilování významu metody LEADER pro rozvoj venkova	9	Pokračující a prohlubující se negativní demografické trendy, růst rozdílů v životní úrovni a riziko zvýšení kriminality v souvislosti s přílivem nových obyvatel
10	Rostoucí zájem o zdravý životní styl a o kvalitní a bezpečné potraviny	10	Organizační a finanční nepřipravenost na využití prostředků z EU
11	Oživení a měnící se struktura národního a regionálního hospodářství	11	Ztráta ekonomické konkurenceschopnosti regionu, státu
12	Existence zdrojů informací o pozitivních příkladech a dobrých zkušenostech v oblasti zemědělství a rozvoje venkova	12	Zhoršení stavu životního prostředí
		13	Pokračující oslabování pozice venkova v systému řízení státu a nestabilita tohoto systému
		14	Ztráta tvárnosti venkovské krajiny v důsledku urbanisticky a architektonicky nekoncepční nové výstavby
		15	Snížení podílu trvale bydlících obyvatel na venkovské populaci

3.2 Alternativy volby strategie na základě SWOT analýzy

Metodou koincidenční matice byly konfrontovány charakteristiky vnitřního prostředí mikroregionu (silné a slabé stránky) s jeho vnějším prostředím (příležitostmi a ohroženími). Cílem této analýzy bylo nalézt odpovědi na otázku prostřednictvím kterých silných stránek nebo odstraněním kterých slabých stránek lze využít dané příležitosti nebo vyhnout se existujícím ohrožením. Silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení s nejvyššími bodovými hodnotami jsou z hlediska orientace této strategie nejperspektivnější (vykazují nejvyšší míru koincidence s jinými body SWOT analýzy) a je třeba se na ně při formulaci opatření zvlášť zaměřit.

Detailní postup zpracování koincidenční matice je přílohou tohoto strategického plánu (příloha č. 5).

Z hlediska možností zhodnocení příležitostí a vyhnout se ohrožením byly jako nejvýznamnější identifikovány následující silné stránky:

- 2 Existující zkušenosti a dostatečné odborné kapacity pro přípravu a realizaci rozvojových strategií a rozvojových projektů
- 5 Existující zkušenosti s aplikací metody LEADER
- 6 Dostatek volných ploch a objektů pro privátní i veřejnou investiční činnost
- 4 Zlepšující se životní prostředí a dobré podmínky pro bydlení (obecně), včetně dostupnosti základní technické a sociální infrastruktury (ve středně velkých a větších sídlech a v sídlech s koncentrovanou zástavbou)
- 9 Zvyšující se význam nestátních neziskových organizací a dobrovolných svazků obcí

Z hlediska možností zhodnocení příležitostí a vyhnout se ohrožením byly jako největší překážky identifikovány následující slabé stránky:

- 1 Nízká akumulace kapitálu a chronický nedostatek finančních prostředků v hospodářství, veřejné správě i v neziskovém sektoru
- 3 Nedostatečné zastoupení v politických a správních orgánech vyšší úrovně
- 9 Vysoká nezaměstnanost, její negativní struktura a nedostatek pracovních příležitostí na jedné straně, nedostatek kvalifikovaných pracovních sil pro některá odvětví na druhé straně
- 8 Převažující nízká rentabilita a přidaná hodnota místního hospodářství a jeho struktura, nízká produktivita práce a zastaralé technické a technologické vybavení
- 5 Špatný technický stav mnoha objektů a ploch v obcích

Z hlediska využitelnosti prostřednictvím stávajících silných stránek a odstranění slabých stránek byly jako nejvýznamnější příležitosti identifikovány:

- 3 Probíhající a plánované rozsáhlé investice do dopravní a technické infrastruktury ze strany veřejného sektoru a investice soukromého podnikatelského sektoru (průmyslové zóny)
- 4 Existence systému podpor rozvojových projektů a budování kapacit pro jejich přípravu a realizaci
- 1 Zájem o bydlení na venkově ze strany především solventních rodin s malými dětmi
- 7 Trvale rostoucí zájem návštěvníků a turistů o domácí destinace
- 11 Oživení a měnící se struktura národního a regionálního hospodářství

Z hlediska možnosti eliminace prostřednictvím stávajících silných stránek a odstranění slabých stránek byla jako nejvýznamnější ohrožení identifikována:

- 1 Nedostatek finančních prostředků na realizaci opatření na venkově
- 11 Ztráta ekonomické konkurenceschopnosti regionu, státu
- 15 Snížení podílu trvale bydlících obyvatel na venkovské populaci
- 2 Nestabilita zemědělského sektoru a ztráta možností získání dotací
- 7 Pokračování procesu ekonomické a kulturní globalizace a prohlubování závislosti regionu na vnějších zdrojích

4 Strategická vize rozvoje území

4.1 Výchozí základna strategie

Na formování mikroregionu obcí povodí Stonávky v posledních staletích měla vliv řada skutečností:

Přes mnoho tlaků politického, společenského i ekonomického charakteru si mikroregion zachoval svůj venkovský charakter, přesto, že řada jeho součástí prošla poměrně výraznými změnami. Některé z těchto změn probíhaly spontánně na celospolečenském pozadí a jsou přirozeným důsledkem sociální evoluce, jiné byly důsledkem několikaletých obrátů v chápání funkcí prostorových struktur (v tomto smyslu především měst a venkova) a byly řízeny administrativně. Primárním důsledkem těchto procesů je současná slabá pozice venkova v systému řízení státu, nízký inovační (a investiční) potenciál a zaostávání v řadě významných socioekonomických ukazatelů. Vzhledem k tomu, že tyto charakteristiky jsou vzájemně provázány a vzájemně se determinující, nelze očekávat v nejbližších letech zásadní změny.

Mikroregion obcí povodí Stonávky svou strukturou obyvatelstva odráží řadu obecných charakteristik venkovských populací, disponuje však výraznými specifiky, především v oblasti národnostní struktury a místní kultury. Obyvatelstvo mikroregionu stárne, dlouhodobě negativní zůstává také vzdělanostní struktura a prakticky celý mikroregion je postižen selektivní emigrací, kdy odsud odchází převážně mladí, vzdělaní a jinak perspektivní obyvatelé. Všechny tyto vlastnosti podvazují dynamiku místního hospodářství i oblast územního rozvoje. Na druhou stranu však vykazuje místní populace nadprůměrnou míru vnitřní soudržnosti, která umožňuje tato negativa v jednotlivých případech zmírňovat. V oblasti vývoje struktury místního obyvatelstva nelze očekávat v nejbližším časovém horizontu výraznější pozitivní změnu.

Hospodářská výkonnost mikroregionu a situace na místním trhu práce jsou ovlivněny periferní polohou mikroregionu v rámci Moravskoslezského kraje (především vůči ostravské průmyslové aglomeraci) a strukturou a výkonností hospodářství Moravskoslezského kraje samotného. Hlavní těžiště místní ekonomiky spočívá v malých a středních firmách, mezi nimiž dosud významnou roli hrají i zemědělské subjekty. Konkurenceschopnost těchto subjektů naráží na jejich zastaralé vybavení a nízkou produktivitu práce. Významným růstovým potenciálem disponuje sektor cestovního ruchu, a to i přesto, že vybavenost území kvalitní infrastrukturou je nízká. Nový impuls rozvoje představuje lokalizace továrny společnosti Hyundai v Nošovicích (obec Nošovice je členem sousedního svazku obcí – mikroregionu obcí povodí Morávky). S výstavbou této továrny jsou však spojeny obavy místních obyvatel ze zhoršení životního prostředí a životních podmínek.

Životní prostředí v mikroregionu obcí povodí Stonávky je dosud poměrně zachovalé, i když v minulosti bylo devastováno hned několika různými vlivy (zemědělství, lesnictví, těžký průmysl lokalizovaný v nedalekých městech, nekoncepční výstavba). Jižní část mikroregionu se nachází na území CHKO Beskydy. Existence chráněných území je zdrojem pozitivního image u četných návštěvníků a turistů.

Významným faktorem rozvoje je existence prorůstového profesionálního prostředí reprezentovaného specializovanými subjekty, které působí v oblasti územního rozvoje a souvisejících oborů. Tyto subjekty dovedou dosahovat synergických efektů při přípravě a realizaci rozvojových projektů a zvyšovat inovační a investiční potenciál regionu a subjektů, které na něm působí.

4.2 Východiska strategie

Základní výchozí myšlenkou při formulování strategie mikroregionu obcí povodí Stonávky bylo přesvědčení, že připravovaný rozvoj území by měl být udržitelný (měl by respektovat právo budoucích generací na vlastní rozvoj) a harmonický. Princip harmonie klade důraz na vyváženost aktivit s ohledem na zájmy drtivé většiny místních obyvatel, veřejných, soukromých podnikatelských i neziskových subjektů i návštěvníků a turistů.

Za stěžejní lze považovat rozvoj regionu prostřednictvím stimulace vnitřního potenciálu území. Především o lidské zdroje je třeba systematicky pečovat a vhodně je rozvíjet. Z krátkodobého hlediska je účelné využít příležitostí, které spočívají v existenci vnějších zdrojů (především v nástrojích regionální politiky ČR a politiky ekonomické a sociální soudržnosti EU).

Harmonický rozvoj je založen na respektu k různorodosti (často až protichůdnosti) zájmů, které mají jednotlivci i subjekty. Tato různost je bohatstvím zdejšího kraje a lze ji racionálně využívat k prospěchu rozvoje mikroregionu. To vyžaduje především hledat shodu v potenciálně konfliktních oblastech, a to nejlépe dříve než konflikty vzniknou.

Odlíšnost zájmů různorodých aktérů je možným zdrojem pozitivních synergických efektů. Významným potenciálem disponuje partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru, a to jak ve fázi přípravy rozvojových aktivit, tak při jejich realizaci a případném provozu jejich výsledků.

Rozvojové aktivity musí být „protržně“ orientovány. To znamená, že po nich musí existovat relevantní poptávka ze strany cílových skupin, kterými jsou obyvatelé v různých životních situacích a rolích. Tuto poptávku je třeba neustále sledovat

a pěstovat tak, aby byla zajištěna udržitelnost hmotných i nehmotných statků, které jsou výsledkem jednotlivých projektů i tohoto strategického plánu jako celku.

4.3 *Strategická vize rozvoje území*

Smyslem formulování vize ve strategickém plánování je ve zhuštěné formě podat základní informace o výchozí situaci regionu a o tom, jakou podobu bude díky realizaci strategie mít. Byla stanovena na základě diskuse během veřejných jednání v mikroregionu takto:

Mikroregion obcí povodí Stonávky bude územím, ve kterém jsou hospodářství a zaměstnanost založeny na stabilních základech především jeho vnitřních potenciálů:

- tvořivosti, podnikavosti, vzdělání, sebevědomí a odpovědnosti místních obyvatel a firem,
- tradicích a kulturní krajíně.

Rozvoj podnikatelského prostředí a soukromých aktivit bude v nejvyšší možné míře respektovat zájmy životního prostředí a životních podmínek obyvatel.

Mikroregion obcí povodí Stonávky bude atraktivním místem pro bydlení všech současných i budoucích obyvatel, kteří svým dílem přispívají k jeho rozvoji. Život na venkově bude plnohodnotnou a zdravou alternativou životu ve městech, čerpající z kvalitního životního prostředí, tradičně silných mezilidských vztahů a možností všestranného sebeuplatnění obyvatel v práci i ve volném čase. Pro návštěvníky a turisty bude přitažlivý a pohostinný.

Mikroregion obcí povodí Stonávky bude krásným a zdravým územím, jehož přírodní hodnoty budou šetrně využity pro zajištění životních podmínek a obživy obyvatel. Příroda bude chráněna pro současné i budoucí generace. Bude hodnotou, jejíž udržování není „pouze“ správné, ale v mnoha ohledech výhodné a racionální.

Mikroregion obcí povodí Stonávky bude atraktivním místem pro zdravý život, práci i odpočinek.

4.4 *Globální cíl rozvoje území*

Globálním cílem tohoto strategického plánu je zachovat v mikroregionu obcí povodí Stonávky atraktivní a zdravé prostředí pro život, práci, odpočinek a trávení volného času místních obyvatel i návštěvníků, adekvátně venkovskému charakteru území a požadavkům třetího tisíciletí.

K dosažení tohoto globálního cíle přispěje dosažení následujících dílčích cílů:

- Rozvinout politiku zaměstnanosti aktivizací vnitřních potenciálů mikroregionu na bázi podpory drobného a středního podnikání občanů obcí mikroregionu a subjektů, které do mikroregionu dobré podnikatelské podmínky a příležitosti přilákají.
- Dosáhnout, aby přesvědčení a vůle občanů byly založeny na principu důvěry ve vlastní síly, možnosti a schopnosti, jejichž realizace v podnikatelském prostředí mikroregionu je racionálním zdrojem dobré životní úrovně občanů mikroregionu, jednotlivých obcí a jednoho každého z nich, ať jsou v pozici zaměstnavatelů nebo zaměstnanců.
- Vytvořit v mikroregionu náročné prostředí oprávněné hrdosti každého vlastníka nemovitého majetku, že tento majetek je právě jeho zásluhou ozdobou obce a regionu, a na druhé straně, že je společensky a občansky neúnosné vlastnit zanedbaný, neudržovaný nebo neobdělávaný majetek.
- Zachovat v mikroregionu prostředí a styl vesnického života, pokud nebyl historií narušen, obnovit ty jeho prvky, které minulost narušila, definovat a realizovat moderní filosofii vesnického života, adekvátní podmínkám třetího tisíciletí v Evropě při akceptování regionálních specifik a vůle občanů, kteří v něm žijí.
- Dosáhnout, aby veškerá půda v mikroregionu měla své vlastníky, kteří ji užívají, udržují nebo obdělávají k prospěchu svému, obecnímu a regionálnímu.
- Vyvolat a vyprovokovat procesy, které by znamenaly principiální restrukturalizaci zemědělských aktivit v mikroregionu, aby vycházely z reálných půdních, krajinných, klimatických a ekologických podmínek mikroregionu na jedné straně a možností reálného trhu a odbytu na straně druhé tak, aby tyto aktivity byly dobrým a trvalým zdrojem obživy části obyvatel mikroregionu při akceptování reálných podmínek členství ČR v EU.

- Přesvědčit obce a převážnou většinu občanů obcí mikroregionu, že plnění globálních cílů mikroregionu je přínosem a slouží k prospěchu jednotlivých obcí a občanů.

4.5 Hlavní směry a prostředky dosažení globálních cílů

Hlavními směry a prostředky dosažení globálních cílů jsou:

- Rozvinutí služeb a vytvoření atrakcí v mikroregionu, které přilákají:
 - návštěvníky okolních turistických a rekreačních oblastí,
 - obyvatele okolních měst a aglomerací k trávení volného času a
 - cestující po hlavních dopravních tazích procházejících mikroregionem.
- Restrukturalizace zemědělské produkce s cílem posílit roli perspektivních subjektů, které dokáží pružně reagovat na měnící se podmínky v zemědělství a efektivně nastavit strukturu svých produktů.
- Rozvoj a podpora rozptýlené individuální domovní výstavby na velkých parcelách.
- Revitalizace stavebních objektů po bývalé zemědělské produkci do vesnických podnikatelských zón a podnikatelských inkubátorů, které budou rozvíjet paralelně se současnými a moderními směry drobného a středního podnikání také tradiční řemesla a služby a v neposlední řadě obchodní a výrobní aktivity založené na zpracování a odbytu produkce nekritických zemědělských komodit.
- Občanské programy navazující na tradice života na vesnici a obsahující současně moderní aspekty vesnického prostředí v podmínkách Evropy na prahu třetího tisíciletí a členství ČR v EU, které rozvíjejí přesvědčení občanů mikroregionu, že jejich vlastní vůle a důvěra ve vlastní síly, možnosti a schopnosti jsou racionálním zdrojem jejich dobrých životních šancí. Tyto prostředky, které jsou zásadním mobilizačním potenciálem projektu, obsahují tyto hlavní směry aktivit:
 - rozvojové programy v oblasti vzdělávání, kultury, osvěty a sportu a
 - rozvojové programy zdravotnictví a sociálních služeb.

4.6 Problémové okruhy strategie

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky se hlásí k principům místní agendy 21 a principům trvale udržitelného rozvoje. Navazuje tak na dlouhodobě uplatňovaný systémový přístup významné části aktérů územního rozvoje, kteří se zúčastnili přípravy tohoto strategického plánu a budou se podílet i na jeho naplňování.

Dosažení linie trvale udržitelného rozvoje vyžaduje rovnovážné zastoupení opatření zaměřených na ekonomický růst, sociální pokrok a ochranu a tvorbu životního prostředí. S ohledem na tuto skutečnost byly zvoleny následující problémové okruhy:

Tabulka 6: Problémové okruhy Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky

Problémový okruh 1	Společnost Harmonický rozvoj lidských zdrojů, místní společnosti a kultury
Problémový okruh 2	Hospodářství Trvale udržitelný hospodářský rozvoj mikroregionu
Problémový okruh 3	Životní prostředí a infrastruktura Růst kvality životního prostředí a životních podmínek obyvatel

Vzájemné vazby mezi těmito problémovými okruhy ilustruje následující schéma:

Obrázek 1: Vazby problémových okruhů Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky

4.6.1 Společnost

Harmonický rozvoj lidských zdrojů, místní společnosti a kultury

Trvale udržitelný rozvoj kvality života je základní linií tohoto strategického plánu. Venkovský mikroregion obcí povodí Stonávky by měl zůstat kvalitním místem pro život pro všechny skupiny stávajících i „nových“ obyvatel – zachovat si atraktivní a „zdravý“ venkovský charakter, uzpůsobený podmínkám 21. století. Dosažení tohoto cíle vyžaduje zachování kvalitního životního prostředí, zajištění uspokojování základních potřeb obyvatel, včetně přijatelné úrovně sociálních, vzdělávacích a zdravotních služeb a infrastruktury volného času. Součástí kvalitního prostředí pro život jsou i tradičně silné mezilidské vztahy.

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky se v rámci problémového okruhu Společnost bude orientovat na investice do kvality bydlení na venkově a na související aktivity neinvestičního charakteru: promyšlené přípravy stavebních pozemků, podpora individuální výstavby na velkých pozemcích a marketingových aktivitách s cílem udržet v regionu mladé, kvalifikované a jinak perspektivní obyvatele, nebo takové nové obyvatele do mikroregionu přilákat.

Součástí problémového okruhu je udržení, doplnění a zkvalitnění základní sociální infrastruktury, veřejných objektů, institucí a ploch – vzdělávací, sportovní, kulturní infrastruktury a infrastruktury sociálních služeb. Poskytování sociálních služeb ze strany veřejných, neziskových, ale i komerčních soukromých subjektů bude systematicky podporováno.

4.6.2 Hospodářství

Trvale udržitelný hospodářský rozvoj mikroregionu

Hospodářský rozvoj mikroregionu by měl splňovat následující základní funkce: zajistit zdroj obživy a zároveň služeb pro uspokojování základních služeb obyvatel a zajistit údržbu kulturní krajiny. Pro tyto účely by měl být založen na efektivním využití vnitřních zdrojů mikroregionu a jejich další kultivaci – zejména na bázi rozvoje malého a středního podnikání.

Významným impulzem rozvoje mikroregionu bude cestovní ruch, především ty jeho formy, které respektují jeho venkovský charakter. Neméně závažným rozvojovým úkolem je transformace části zemědělských aktivit orientovaných na tržně kritickou produkci na produkci tržně nekritickou a na plnění alternativních neprodukčních funkcí.

Podpora vynaložená v rámci tohoto problémového okruhu bude zohledňovat rozsáhlé investice soukromého a veřejného sektoru, především investice do dopravní infrastruktury a průmyslových zón. Nové investice budou respektovat zájmy ochrany životního prostředí, současně budou realizovány nové investice zaměřené na odstraňování škodlivých vlivů bývalé i současné hospodářské činnosti na životní prostředí a zdraví obyvatel. Tyto investice se týkají především přeměny nezemědělských (ale i jiných) brownfieldů do nových moderních forem využití.

4.6.3 Životní prostředí a infrastruktura

Růst kvality životního prostředí a životních podmínek obyvatel

Životní prostředí mikroregionu obcí povodí Stonávky bude zachováno a nadále kultivováno jako důležitá součást kvalitních podmínek pro život místních obyvatel a zdroj jejich obživy. Využíváno i chráněno bude na principech odpovědného hospodaření jednotlivců i subjektů tak, aby jeho hodnoty nebyly redukovány na úkor budoucích generací.

Klíčovým faktorem zachování kvalitního životního prostředí je vyvážený rozvoj infrastruktury: technické (především vodohospodářské) a dopravní a infrastruktury nakládání s odpady.

Vzhledem k charakteru krajiny a jejího využití k hospodářským účelům je kladen důraz na postupnou přeměnu funkcí zemědělského a lesního hospodářství z produkční na krajinotvornou. Přímé zásahy do krajiny budou zaměřeny na posilování její ekologické stability – především v oblasti vodního režimu krajiny a ochrany a tvorby místních ekosystémů. Ochrana a tvorba životního prostředí budou zaměřeny jak na extravilány, tak intravilány obcí.

Důležitou součástí aktivní ochrany životního prostředí bude zvyšování využití místních obnovitelných zdrojů energie a zvyšování efektivity jejího využití. V oblasti negativních vlivů na životní prostředí budou podporována opatření k jejich snižování.

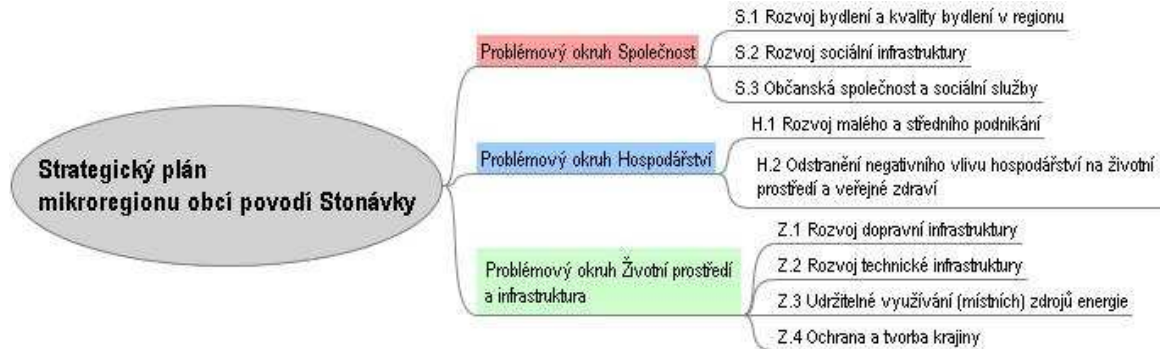
5 Strategie rozvoje území

Struktura tohoto strategického plánu sestává z problémových okruhů, priorit, opatření, podopatření a aktivit (řazeno hierarchicky shora dolů).

5.1 Priority strategie

Základní členění strategie znázorňuje následující schéma:

Obrázek 2: Problémové okruhy a priority strategie

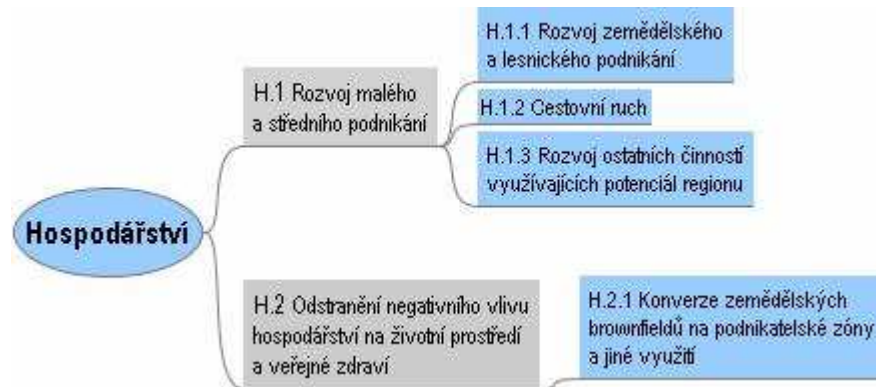
5.2 Opatření strategie

Jednotlivé problémové okruhy jsou členěny do následujících priorit a opatření (detailněji viz příloha č. 6):

Obrázek 3: Priority a opatření problémového okruhu Společnost

Obrázek 4: Priority a opatření problémového okruhu Hospodářství

Obrázek 5: Priority a opatření problémového okruhu Životní prostředí a infrastruktura

5.3 Charakteristika aktivit strategie

5.3.1 Problémový okruh Společnost

S.1 Rozvoj bydlení a kvality bydlení v mikroregionu

Specifický cíl: Vytvořit podmínky pro rozvoj bydlení a kvality bydlení v mikroregionu.

S.1.1 Programová příprava stavebních pozemků

S.1.1.1 Evidence dostupných pozemků v obcích

Mikroregion obcí povodí Stonávky disponuje atraktivní krajinou vhodnou pro výstavbu rodinných domů. Především v oblastech s rozptýlenou slezskou zástavbou jsou náklady na budování sítí potřebné technické a sociální infrastruktury vysoké. Proto je žádoucí zaměřit se na komplexní přípravu stavebních pozemků a racionální plánování bytové výstavby s ohledem na společenské a předpokládané individuální potřeby.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na evidenci všech dostupných pozemků a plánování výstavby.

S.1.1.2 Časové a věcné vymezení připojení na inženýrské sítě a dopravní infrastrukturu

Zvýšený zájem o výstavbu rodinných sídel naráží často na nedostatek ploch disponujících patřičnou technickou a dopravní infrastrukturou. V některých lokalitách naráží jejich zavádění na neřešitelné problémy především technického a finančního rázu. V lokalitách, kde jsou vhodné podmínky pro rozvoj domovní výstavby, je žádoucí zaměřit se (v souladu s územním plánem obce) na dobudování této infrastruktury.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na komplexní řešení přípravy vybraných stavebních pozemků, vyjma aktivit obsažených v jiných opatřeních.

S.1.2 Výstavba rodinných domů**S.1.2.1 Výstavba na velkých parcelách**

V mikroregionu obcí povodí Stonávky (ale i v širším území Pobeskydí) se v průběhu vývoje prosadil specifický způsob sídelní zástavby. Ten lze charakterizovat značnými vzdálenostmi mezi obydlími, mizejícími předěly mezi vesnicemi nebo způsobem vedení sítí cest, respektující dávné vazby. Opatření má podporu výstavby rodinných domů na velkých parcelách zabránit vzniku nekoncepční výstavby na malých pozemcích, která by narušovala ráz krajiny a stávající typ zástavby. Cílem opatření je také ovlivnit strukturu obyvatelstva a posílit jejich solventnost.

Podporované aktivity: aktivity umožňující při zachování vysoké hodnoty kulturní krajiny rozvoj žádoucí formy residenční výstavby.

S.1.2.2 Ekologické bydlení

Rostoucí zájem podstatné části společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny se stále více odráží i v jejím pohledu na podobu bydlení. Rychle rostoucí náklady na energie spojené s „klasickým“ bydlením vytvářejí potřebný tlak na šetrnější formy výstavby nových domů. Preferována bude výstavba, která bude v maximální míře šetrná k životnímu prostředí.

Podporované aktivity: aktivity směřující k všeobecnému rozšíření konceptu ekologického bydlení v mikroregionu.

S.1.3 Atrakce mladých solventních rodin s dětmi**S.1.3.1 Rozvoj služeb pro obyvatele**

Podobně jako jiné venkovské oblasti v České republice se i mikroregion obcí povodí Stonávky potýká s negativní demografickou strukturou (především věkovou a vzdělanostní). Intenzivnějšímu přílivu mladých solventních rodin s dětmi brání převažující nižší úroveň vybavení sítěmi sociální infrastruktury a volného času.

Podporované aktivity: aktivity na řešení problémů mladých rodin, vyjma aktivit, které jsou řešeny v jiných opatřeních strategického plánu. Zároveň budou vytvářeny aktivity posilující pozitivní image mikroregionu jako atraktivního místa pro bydlení mladých rodin s dětmi.

S.2 Rozvoj sociální infrastruktury

Specifický cíl: Doplnit a zkvalitnit síť sociální infrastruktury.

S.2.1 Vytváření podmínek pro kvalitní vzdělávání**S.2.1.1 Rekonstrukce a vybavení objektů školských a vzdělávacích zařízení**

Současné vysoké nároky kladené na vzdělávání vytvářejí tlak na další zdokonalování podmínek vzdělávacího procesu. Efektivní výukový proces vyžaduje odpovídající technické zázemí a vybavení.

Podporované aktivity: aktivity směřující ke stavebním úpravám objektů sloužících ke vzdělávání a k pořízení vybavení těchto zařízení.

S.2.1.2 Informační společnost

Využívání moderních komunikačních technologií prodělalo v posledních letech bouřlivý rozvoj. Všeobecné rozšíření znalostí a dovedností práce s moderními informačními technologiemi představuje základní předpoklad udržení konkurenceschopnosti mikroregionu.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zlepšení přístupu k výkonným informačním technologiím a zavádění informačních sítí.

S.2.2 Revitalizace veřejných prostranství a zlepšování vzhledu sídel**S.2.2.1 Využití zchátralých objektů a nevyužívaných ploch pro rozšiřování občanské vybavenosti**

V mikroregionu se nachází řada objektů a ploch, jež v průběhu času ztratily svá původní využití, snižují estetickou hodnotu lokality a ztěžují její další rozvoj. Zchátralé objekty nebo zanedbávané plochy často zabírají cenné prostory, které by mohly být využity smysluplněji.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na přeměnu takovýchto nevyužívaných objektů a ploch ve prospěch rozšiřování občanské vybavenosti.

S.2.2.2 Vytvořit v mikroregionu náročné prostředí oprávněné hrdosti každého vlastníka nemovitého majetku, že tento majetek je právě jeho zásluhou ozdobou obce

Dosažení trvale udržitelné kvality životního prostředí není reálné bez odpovědného hospodaření vlastníků se svým nemovitým majetkem. Motivační kampaně (např. soutěž o nejhezčí zahradu, nejkrásnější vánoční výzdobu atp.) pomáhají vytvářet atmosféru, ve které se vlastníci odpovědněji a s větší chutí starají o svůj nemovitý majetek a ve které je společensky nepřijatelné tento majetek neudržovat.

Podporované aktivity: aktivity, které budou takovou příznivou atmosféru povzbuzovat.

S.2.3 Rozvoj sportovní a kulturní infrastruktury**S.2.3.1 Výstavba nebo rekonstrukce (víceúčelových) sportovních zařízení**

Je známo, že pravidelně provozovaný sport snižuje nemocnost, udržuje tělesnou hmotnost v normě a má pozitivní dopad na psychiku jedince i jeho začlenění v kolektivu. Je proto účelné podporovat zařízení, ve kterých je možno sport provozovat. Část sportovních zařízení v regionu ovšem nedosahuje potřebné kvality, některé druhy sportovišť chybí zcela.

Podporované aktivity: aktivity, jejichž předmětem bude výstavba nebo obnova takovýchto sportovních zařízení.

S.2.3.2 Výstavba nebo rekonstrukce kulturního nebo společenského zařízení

V mikroregionu obcí povodí Stonávky působí řada kulturních a společenských institucí a organizací pečujících o úroveň společenského a kulturního života regionu. Pro svou činnost nebo pro konání svých akcí potřebují odpovídající zázemí.

Podporované aktivity: aktivity směřující k výstavbě nebo obnově prostor pro organizovanou i neorganizovanou kulturní nebo společenskou činnost.

S.2.4 Doplnění a zkvalitnění zařízení sociálních služeb**S.2.4.1 Úpravy prostor umožňující bezbariérový přístup**

Počet veřejných i neveřejných prostor, které svým technickým řešením umožňují bezbariérový přístup pro osoby s pohybovým omezením, je v regionu dosud nízký. Zajištění bezbariérových prostor umožní plnohodnotnější zapojení těchto občanů do každodenního života společnosti.

Podporované aktivity: opatření usnadňující přístup osob se zdravotním omezením.

S.2.4.2 Výstavba a rekonstrukce budov pro seniory a marginalizované skupiny obyvatelstva

Zesílení procesu celkového stárnutí populace se po roce 1993 nevyhnulo ani obcím v mikroregionu. Na základě demografických prognóz se očekává, že počet obyvatel mikroregionu obcí povodí Stonávky v seniorském věku v budoucnu výrazně vzroste. S postupujícími změnami ve společnosti zároveň klesá schopnost a ochota rodinných příslušníků podílet se na péči o potřebné starší občany.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na výstavbu nebo rekonstrukci zařízení určených pro seniory a další ohrožené skupiny obyvatelstva.

S.3 Občanská společnost a sociální služby

Specifický cíl: Rozvinout občanskou společnost a kapacity sociálních služeb.

S.3.1 Rozvoj kapacit služeb celoživotního vzdělávání**S.3.1.1 Celoživotní vzdělávání v regionu – komunitní školy**

Mnoho venkovských obcí se dnes potýká s citelným úbytkem nově narozených dětí a tím i s udržením chodu místní školy. Existence vlastní školy je přitom pro společenský a kulturní život obce stěžejní. Venkovská komunitní škola představuje formu všestranné vzdělávacího střediska pro dospělé, které mohou navštěvovat přímo v místě svého bydliště.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zakládání a provozování komunitních škol.

S.3.1.2 Profesionální vzdělávání

Míra nezaměstnanosti v mikroregionu obcí povodí Stonávky dlouhodobě převyšuje průměrnou míru nezaměstnanosti v České republice, negativní je také struktura regionální nezaměstnanosti. Přes relativně vysokou nezaměstnanost trpí rozvoj mnoha odvětví nedostatkem kvalifikovaných pracovních sil.

Podporované aktivity: aktivity vedoucí k rozvoji vzdělávání v perspektivních oborech.

S.3.1.3 Environmentální vzdělávání

Zhoršující se stav životního prostředí na Zemi je do značné míry výsledkem dlouhodobé intenzivní lidské činnosti. Pod tlakem řady nových poznatků se zvyšuje ochota části společnosti chovat se vůči životnímu prostředí šetrněji. Environmentální vzdělávání prohlubuje znalosti obyvatel, motivuje je ke změně chování a vytváří kladný vztah k přírodě. V rámci tohoto opatření budou podporovány aktivity vedoucí k odpovědnějšímu chování k životnímu prostředí a krajině.

Podporované aktivity: aktivity vedoucí k odpovědnějšímu chování k životnímu prostředí a krajině.

S.3.2 Všeobecné občanské programy navazující na tradice života na vesnici a obsahující současné moderní aspekty vesnického prostředí

S.3.2.1 Rozvoj kulturních a společenských aktivit s důrazem na uchování místního kulturního dědictví a tradic

Intenzita mezilidských vztahů, atmosféra vzájemné důvěry a míra spolupráce mezi obyvateli byla vždy ve venkovském prostředí vyšší než ve městech. Síla těchto vazeb zeslábla v důsledku prosazování společenských změn v období socialismu i díky příklonu k individualismu v dnešní společnosti. Snaha uchovat místní kulturní dědictví a tradice prostřednictvím pořádání společenských aktivit podporuje soudržnost regionu a znovu posiluje vazby mezi obyvateli.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na uchování kulturního dědictví v regionu.

S.3.2.2 Programy zaměřené na volnočasové a sportovní aktivity, zejména dětí, mládeže a seniorů

Na osobnostní a sociální vývoj dítěte mají značný význam kolektivní aktivity, které pomáhají rozvíjet jeho pohybové nebo kulturní schopnosti. Proti přílišné pasivitě dětí a mládeže bojují programy, které se je snaží přivést z domova a motivovat je k různorodé sportovní nebo zájmové činnosti. Především společenský a psychologický význam mají aktivity, které umožňují setkávání seniorů, z nichž část postrádá ve svém každodenním životě dostatek sociálních kontaktů.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na volnočasové a sportovní programy.

S.3.2.3 Preventivní programy

Prevence sociálně patologických jevů je výchovně vzdělávací přístup, který se snaží nerepresivním způsobem snížit jejich dopady. V mikroregionu obcí povodí Stonávky je výskyt těchto jevů v porovnání s celou Českou republikou nižší. Přesto je žádoucí dále pracovat s rizikovými skupinami obyvatel především z řad mládeže.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na předcházení sociálně patologických jevů ve společnosti.

S.3.3 Rozvoj kapacit služeb sociální péče

S.3.3.1 Zvýšení kapacity terénních služeb

V posledních letech se prosazuje trend nabídnout lidem s tělesným nebo mentálním postižením a lidem, kteří se kvůli svému vysokému věku už o sebe nedokáží plně postarat, takovou podporu a pomoc, která jim umožní nadále žít v jejich přirozeném prostředí. V mikroregionu bude přibývat starších obyvatel vyžadujících takovou formu pomoci.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zvyšování kapacity terénních služeb, zvláště pak služeb osobní asistence.

S.3.4 Poskytování poradenství

S.3.4.1 Poradenství v oblasti územního rozvoje

Pro optimální rozvoj regionu má stěžejní význam existence v zájemně provázaných spolupracujících institucí poskytujících specializované služby. Na území mikroregionu obcí povodí Stonávky se takováto síť úspěšně rozvíjí již řadu let. Zkušenosti ukazují, že jednou z neefektivnějších forem podpory realizace záměrů komerčních subjektů, obcí i neziskových organizací je poskytování poradenství.

Podporované aktivity: aktivity umožňující specializované poradenské služby.

5.3.2 Problémový okruh Hospodářství

H.1 Rozvoj malého a středního podnikání

Specifický cíl: Zlepšit podmínky pro podnikání v mikroregionu.

H.1.1 Rozvoj zemědělského a lesnického podnikání

H.1.1.1 Investice do zemědělských staveb

Zemědělství bylo odjakživa tradičním zdrojem obživy místních obyvatel. V posledních desítkách let však prošlo významnými změnami, které oslabily jeho pozici ve struktuře místního hospodářství. Poklesl podíl osob zaměstnaných v zemědělství, změnila se struktura využití půdy i struktura místní produkce. Podnikání v zemědělství, které v místních podmínkách nikdy nepatřilo k nejvýnosnějším zdrojům obživy, se v souvislosti s růstem konkurence v rámci státu i za jeho hranicemi potýká se zásadními existenčními problémy a je nuceno orientovat se na nové funkce.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na investice do zemědělských staveb s cílem transformovat a posílit místní zemědělský sektor, především v souvislosti s přechodem na plnění nových, tržně méně kritických funkcí.

H.1.1.2 Investice do zemědělské techniky a technologií

V mikroregionu obcí povodí Stonávky představuje zemědělství dominantní krajinnotvorný činitel a zdroj obživy části místních obyvatel. Místní zemědělské podniky, které nedisponují dostatečným kapitálem, obhospodařují půdu se zastaralým technickým a technologickým vybavením, což udržuje jejich produktivitu, rentabilitu a konkurenceschopnost na trvale nízké úrovni.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené (v zájmu udržení krajinnotvorných funkcí zemědělství na potřebné úrovni) na modernizaci vybavení zemědělských subjektů.

H.1.1.3 Ekologické zemědělství

Zemědělství se především v druhé polovině dvacátého století zejména pro svou formu a rozsah stalo významnou hrozbou pro životní prostředí českého venkova, přičemž zcela rezignovalo na svou funkci tvůrce krajiny v tradičním slova smyslu. Jeho produkční funkce byly založeny na jiných imperativech, než jaké na ně klade současná moderní společnost. Do popředí se dostávají akcenty kvality produkce a environmentální zodpovědnosti. Tyto požadavky splňuje moderní ekologické zemědělství.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zvyšování podílu ekologického zemědělství na celkové zemědělské produkci regionu.

H.1.1.4 Investice do lesnické infrastruktury

Necitlivé formy hospodaření v lesích v minulosti vedly k nárůstu negativních jevů jako jsou půdní eroze, vznik holin, snížení odolnosti lesních porostů vůči škůdcům, vývratům, snížení kvality a stability lesních cest i snížení úrovně spodních vod v lesní půdě. Vzhledem k potřebě posílit ekologickou stabilitu lesů a jejich ekonomické a celospolečenské funkce je třeba investovat do lesnické infrastruktury. V rámci tohoto opatření budou podporovány aktivity, zaměřené na obnovu a modernizaci infrastruktury pro hospodaření v lesích, především takové, které vytváří podmínky pro posílení environmentálních a celospolečenských funkcí lesa.

Podporované aktivity: aktivity, zaměřené na obnovu a modernizaci infrastruktury pro hospodaření v lesích, především takové, která vytváří podmínky pro posílení environmentálních a celospolečenských funkcí lesa.

H.1.1.5 Investice do lesnické techniky a technologií

Mikroregion obcí povodí Stonávky je zejména ve své jižní části hustě zalesněn. Péče o lesy je tedy významným činitelem podílejícím se na utváření vzhledu krajiny a zachování a rozvíjení jejich funkcí. Lesy jsou významné nejen z hospodářského hlediska, ale i pro svou rekreační, ekologickou a klimatickou hodnotu. Subjekty pečující o lesy, především malé a střední, jsou však dlouhodobě podfinancované a disponují zastaralým technickým vybavením.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na modernizaci technického a technologického vybavení lesních hospodářství a zvýšení jejich konkurenceschopnosti.

H.1.2 Cestovní ruch

H.1.2.1 Zkvalitňování nabídky stravovacích a ubytovacích zařízení

Mikroregion obcí povodí Stonávky je turisticky atraktivní krajinou a disponuje značným turistickým potenciálem. Celková nabídka služeb v oblasti cestovního ruchu však v mnoha lokalitách a v mnoha ohledech zaostává. Především kvalita a

vzájemná provázanost nabídky služeb je nízká. To se týká (kromě jiného) nabídky stravovacích a ubytovacích zařízení, které byly budovány v době, kdy cestovnímu ruchu dominovala odborářská rekreace a kdy byly požadavky na kvalitu nesrovnatelné s očekáváním, která přináší dnešní silné konkurenční prostředí.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na doplnění a zkvalitnění nabídky stravovacích a ubytovacích zařízení, především tam, kde cestovní ruch tvoří významný zdroj obživy místních obyvatel, ale také tam, kde dosud není plně rozvinut, ale existují pro něj příhodné podmínky.

H.1.2.2 Budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu

V mikroregionu existují dobré předpoklady pro další rozvoj cestovního ruchu. Ve stále se zostřující soutěži s jinými turistickými oblastmi se však nelze spoléhat pouze na atraktivitu místní krajiny. Pro udržení a posílení pozice regionu je žádoucí zaměřit se na zkvalitňování turistické infrastruktury.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na budování doprovodné infrastruktury cestovního ruchu a volného času (vyjma opatření uvedených jinde).

H.1.2.3 Rozvoj agroturistiky

Existující přírodní podmínky neumožňují zemědělcům hospodařícím v mikroregionu plně konkurovat produkci pocházející ze zemědělsky příznivějších oblastí, poskytují však prostor pro rozvíjení alternativních funkcí zemědělství, včetně specifického druhu cestovního ruchu – agroturistiky. Potenciál agroturistiky stoupá se stále se zvyšujícím zájmem podstatné části společnosti o zdravý životní styl, kvalitní a bezpečné potraviny a vesnický způsob života.

Podporované aktivity: aktivity směřující k rozvoji agroturistiky.

H.1.2.4 Marketing cestovního ruchu

Většimu využití potenciálu cestovního ruchu v mikroregionu brání (mimo jiné) nedostatek informovanosti o jeho možnostech. Na neuspokojivé úrovni je propagace, vědomě zaměřená na jednotlivé cílové skupiny potenciálních návštěvníků. Nedostatečná je rovněž vzájemná provázanost nabídky služeb.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zkvalitnění marketingu cestovního ruchu v mikroregionu obcí povodí Stonávky.

H.1.2.5 Síťování aktérů v cestovním ruchu

Základní strategií poskytovatelů služeb v cestovním ruchu je udržení návštěvníků co nejdéle v místě pobytu a získání od nich co nejvyššího finančního výnosu. Nedostatek spolupráce (včetně sdílení informací o doplňujících možnostech trávení volného času) mezi jednotlivými poskytovateli neumožňuje odpovídajícím způsobem vyvolat prodloužení průměrné délky pobytů a tím i nárůst celkových příjmů.

Podporované aktivity: aktivity vedoucí k posilování sítě mezi aktéry v cestovním ruchu rozšiřující celkovou nabídku služeb.

H.1.3 Rozvoj ostatních činností využívajících potenciál regionu

H.1.3.1 Rozvoj místní produkce

Na území mikroregionu tradičně dominovala zemědělská a lesnická produkce, drobná a středně velká výroba přesto vždy představovala nezanedbatelný zdroj obživy místních obyvatel. Význam výrobních odvětví dlouhodobě roste – především s růstem produktivity práce v zemědělství a poklesem zaměstnanosti v tomto sektoru.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na rozvoj místní produkce, především tradičních výrobních odvětví i řemesel, ale také nových, v mikroregionu dosud nezastoupených odvětví, které zde mají dobré podmínky pro rozvoj a mohou posílit diverzitu místního hospodářství.

H.1.3.2 Rozvoj podnikání v návaznosti na aktivity společnosti Hyundai

Investice společnosti Hyundai představuje výrazný zásah do života mikroregionu (přestože se nerealizuje přímo na jeho území, ale v bezprostředním sousedství), a to ve všech oblastech – environmentální, společenské, ale zejména ekonomické. Příchod velkého investora zásadním způsobem mění strukturu místního hospodářství, trhu práce a představuje významnou příležitost pro místní subjekty, které se mohou stát partnery korejské automobilky.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na rozvoj podnikání přímo navazujícího na poptávku společnosti Hyundai nebo jejích dodavatelů v nově vznikajícím automobilovém komplexu.

H.1.3.3 Rozvoj služeb

Vybavení území základními službami pro místní obyvatele a podnikatele je relativně uspokojivé (především ve středně velkých sídlech), přesto však ve srovnání se sídly městského typu výrazně zaostává. Ačkoli nelze očekávat, že by nabídka služeb na venkově někdy dosáhla podobné úrovně jako v městech, lze v rozvoji služeb a obchodu spatřovat významnou

rozvojovou příležitostí – zejména v souvislosti s dlouhodobými změnami v zemědělství a průmyslových odvětvích silně zastoupených v sousedící průmyslové aglomeraci.

Podporované aktivity: aktivity (nespecifikované v jiných opatřeních) zaměřené na rozvoj služeb obzvláště pro místní obyvatele a podnikatelské subjekty s cílem zlepšit strukturu místní nabídky a dostupnost základních i specializovaných služeb.

H.2 Odstranění negativního vlivu hospodářství na životní prostředí a veřejné zdraví

Specifický cíl: Snížit dopady hospodářství na životní prostředí a veřejné zdraví.

H.2.1: Konverze brownfieldů na podnikatelské zóny a jiné využití

H.2.1.1 Mapování a analýza stavu brownfieldů

Dříve zastavěná území, která jsou v současné době jen nedostatečně využita nebo zcela opuštěna, jsou označována jako brownfieldy. Pro své okolí často představují potenciální nebo reálné ekologické, estetické, případně sociální riziko. Nejčastějším typem takovýchto degradovaných ploch nebo budov na území mikroregionu jsou brownfieldy vzešlé z intenzivní zemědělské činnosti.

Podporované aktivity: aktivity spojené s vyhledáváním a identifikací brownfieldů v mikroregionu a analýzou jejich stavu, především s ohledem na jejich možné budoucí využití.

H.2.1.2 Výběr a příprava brownfieldů ke konverzi

Umísťování nových rozsáhlých investic spolu s rozšiřováním obytných sídel zapříčiňují výrazné zábory volné, dosud nezastavěné a často velmi kvalitní půdy. Potřebné plochy, vhodné nejen k průmyslovému či rezidenčnímu využití, je přitom možné získat znovuvyužitím stávajících brownfieldů. Častým problémem znesnadňujícím revitalizaci těchto lokalit jsou komplikované majetkoprávní vztahy.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na komplexní řešení přípravy nového využití vybraných brownfieldů.

H.2.1.3 Revitalizace brownfieldů

Brownfieldy obvykle vznikají v důsledku nevládnutých restrukturalizačních tlaků v oblastech průmyslu, dopravy nebo zemědělství. Revitalizace těchto území je řízeným procesem, který má za cíl přinést nové využití již dříve využívaných ploch a ochraňovat plochy „zelené“. V souvislosti s celkovým oživením regionálního hospodářství a zvýšeným zájmem komerčních společností umísťovat v mikroregionu své investice je žádoucí zaměřit se na větší využití těchto ploch a objektů pro podnikatelské účely.

Podporované aktivity: aktivity vedoucí k revitalizaci brownfieldů na území mikroregionu obcí povodí Stonávky.

H.2.1.4 Následná péče o subjekty v podnikatelských zónách

Pro rozhodování o umísťování investic se stále více stávají významnější tzv. měkké lokalizační faktory. Následná péče o investory (aftercare) zahrnuje širokou škálu činností. Nejčastějšími formami podpory podnikání nově přichozích společností jsou poradenství (např. ohledně spolufinancování projektů ze strukturálních fondů EU), pomoc v oblasti lidských zdrojů, zprostředkování specializovaných služeb apod.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na rozvoj příznivého podnikatelského prostředí podporujícího činnosti subjektů, které lokalizovaly svou činnost do zón vybudovaných na místě bývalých brownfieldů.

5.3.3 Problémový okruh Životní prostředí a infrastruktura

Z.1 Rozvoj dopravní infrastruktury

Specifický cíl: Modernizovat a rekonstruovat dopravní síť a omezovat negativní vlivy dopravy.

Z.1.1 Rozvoj a údržba komunikací

Z.1.1.1 Rozvoj a údržba stávajících komunikací

Prostupnost krajiny mikroregionu obcí povodí Stonávky sítěmi komunikací je relativně dobrá. Tyto komunikace však v mnoha ohledech nevyhovují současným potřebám. Jejich technický stav je mnohdy katastrofální, v některých místech nejsou dostatečně dimenzovány, dopravní dostupnost některých strategických míst je omezená a některá místa jsou pro účastníky

provozu vysloveně nebezpečná. V souvislosti s výstavbou automobilky Hyundai v Nošovicích a výstavbou nové rychlostní komunikace R48 vyvstane potřeba rekonstrukcí a úprav místních komunikací.

Podporované aktivity: rekonstrukce a úpravy stávajících komunikací (pro pěší, cyklisty, motoristy a další účastníky provozu), včetně doprovodných staveb, a to s cílem odstranit výše uvedené nedostatky.

Z.1.1.2 Výstavba nových komunikací

V souvislosti s novými investicemi vzniká potřeba racionalizace sítě dopravní infrastruktury – včetně výstavby nových místních komunikací, směřujících ke strategickým (z hlediska hospodářského nebo společenského) místům, snižujících výši dopravní zátěže a zvyšujících bezpečnost pro účastníky provozu. Tento požadavek je zvláště naléhavý v souvislosti s realizovanými investicemi, zejména pak výstavbou automobilky Hyundai a nové rychlostní komunikace R48 a souvisejícím navýšením dopravní zátěže.

Podporované aktivity: výstavba nových místních komunikací (pro pěší, cyklisty, motoristy a další účastníky provozu), včetně doprovodných staveb, spojujících strategicky významné body v krajině a zvyšujících dopravní bezpečnost.

Z.1.2 Omezování negativních vlivů dopravy a zvyšování bezpečnosti

Z.1.2.1 Cyklistická doprava

Jízdní kolo představuje významnou alternativu motorovým dopravním prostředkům – jak pro obyvatele mikroregionu, tak pro jeho návštěvníky. Jeho reálnému zrovnoprávnění však brání nízká kvalita nebo úplná absence odpovídající infrastruktury a služeb. Síť cyklostezek⁵ (vyhrazených pouze pro nemotorovou dopravu) v regionu zcela chybí a doprovodné služby pro cyklisty jsou nedostatečné.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zkvalitnění sítě komunikací (s cílem zvýšení prostupnosti krajiny, zvýšení dopravní bezpečnosti a zatraktivnění mikroregionu pro návštěvníky a turisty) a doplnění doprovodných služeb pro cyklisty.

Z.1.2.2 Další alternativní formy dopravy

Zvyšující se intenzita dopravní zátěže představuje závažný problém v oblasti životního prostředí, ale také společenské a ekonomické. Přetíženost stávající dopravní sítě a rostoucí rizika v oblasti bezpečnosti silničního provozu v některých lokalitách stupňují tlak na hledání nových alternativních řešení.

Podporované aktivity: formy hromadné dopravy a jiné druhy dopravy, než je motorová.

Z.1.2.3 Výstavba a údržba protihlukových a obdobných bariér

Zvyšující se hluková zátěž je doprovodným jevem zvyšující se intenzity dopravních výkonů na komunikacích procházejícím mikroregionem obcí povodí Stonávky, a to především v souvislosti s tranzitní dopravou, cestovním ruchem, novou výstavbou a podnikatelskými investicemi. Eliminace hlukové zátěže je jedním z klíčových faktorů zachování kvalitního životního prostředí a životních podmínek místních obyvatel.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na snižování environmentálních dopadů zvyšující se intenzity dopravní zátěže, především výstavba protihlukových bariér.

Z.1.2.4 Pořizování prvků zvyšujících dopravní bezpečnost

V souvislosti s navyšováním objemu přepravních výkonů a intenzity dopravního provozu na komunikacích všech typů dochází ke zvyšování rizika dopravních nehod. Komunikace nejsou většinou na tuto zátěž dostatečně dimenzovány a postrádají mnoho obvyklých prvků zvyšujících dopravní bezpečnost.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na pořizování prvků zvyšujících dopravní bezpečnost, především v lokalitách se zvýšenou intenzitou pohybu ohrožených skupin (chodci, cyklisté, děti atp.).

Z.2 Rozvoj technické infrastruktury

Specifický cíl: Rozšiřovat a modernizovat vodohospodářskou infrastrukturu a optimalizovat odpadové hospodářství.

Z.2.1 Rozvoj vodohospodářské infrastruktury

Z.2.1.1 Vodovodní a kanalizační sítě

Pokrytí venkova vodovodními a zejména kanalizačními sítěmi je na venkově nedostatečné. Místní situace je zvláště komplikována nepřístupným horským terénem a charakterem tradiční rozptýlené slezské zástavby. Investice do klasických

⁵ Cyklostezkou (na rozdíl od cyklotrasy) se rozumí komunikace vyhrazená pouze pro nemotorovou dopravu.

sítí jsou velice nákladné a mnohonásobně převyšují možnosti obecních rozpočtů. Přesto však jsou investice do vodohospodářských sítí nezbytné (ať již z ekologických nebo legislativních důvodů).

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zlepšení dostupnosti kvalitní pitné vody a pokrytí území infrastrukturou zajišťující ekologicky šetrný odvod odpadních vod, především alternativní, finančně méně náročné projekty.

Z.2.1.2 Čistírny odpadních vod

Významným problémem, souvisejícím se systémem nakládání s odpadními vodami, je absence dostatečně dimenzované a technicky způsobilé sítě čistíren odpadních vod. V lokalitách, které nejsou pokryty sítěmi kanalizací, čistírny zcela chybí, řada existujících čistíren je technicky zastaralá a v místech, ve kterých proběhla nebo probíhá intenzivní výstavba, jsou nedostatečně dimenzované.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na výstavbu nových (v návaznosti na výstavbu nových sítí kanalizací), modernizaci a zvýšení kapacity stávajících čistíren odpadních vod.

Z.2.2 Rozvoj odpadového hospodářství

Z.2.2.1 Optimalizace systému nakládání s odpady

Stávající síť míst určených pro sběr odpadu v mnoha ohledech nereflektuje změny v sídelní struktuře, především potřeby přechodných obyvatel (vlastníků a uživatelů objektů individuální rekreace), případně nově zřízených podnikatelských provozů. Jde zejména o rozmístění a kapacitu těchto míst a doplnění této sítě o zařízení určená pro sběr separovaného odpadu.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na odstranění těchto nedostatků.

Z.2.2.2 Druhotné využití odpadů

V oblasti druhotného využití odpadů obecně existují velké rezervy. Odpady přitom mohou za určitých technologicko-organizačních předpokladů představovat ekonomicky zajímavý zdroj surovin a finančních prostředků (úspor nebo příjmů). Z mnoha důvodů je racionální minimalizovat skládkování vyprodukovaných odpadů, případně jejich odvážení za hranice území, existují-li, nebo mohou-li být vytvořeny podmínky pro jejich ekonomické zhodnocení.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na rozšíření druhotného využití odpadů z komunální sféry i z hospodářské činnosti (zemědělské, průmyslové i jiné).

Z.2.2.3 Sběrné dvory

Optimálnímu využití odpadů brání nedostatek odpovídajících manipulačních a skladovacích ploch. Tento nedostatek lze vyřešit výstavbou sběrných dvorů, přístupných obyvatelům mikroregionu a umožňujících jim ekologicky šetrným způsobem zbavit se vyprodukovaných odpadů, které budou následně druhotně využity nebo ekologicky likvidovány.

Podporované aktivity: příprava a realizace projektů zaměřených na budování a provoz sběrných dvorů.

Z.3 Udržitelné využívání (místních) zdrojů energie

Specifický cíl: Optimalizovat využití energie a podpořit zavádění obnovitelných zdrojů energie.

Z.3.1 Udržitelné využívání zdrojů pro výrobu energie

Z.3.1.1 Vytápění a ohřev vody energií z obnovitelných zdrojů

Stávající systémy vytápění a ohřevu vody, založené na spalování fosilních paliv, jsou z dlouhodobého hlediska neudržitelné, především vzhledem k situaci na globálním trhu s energiemi a jejich zdroji. Racionálním řešením je přeměna stávajících systémů na takové, které využívají místní obnovitelné zdroje energií, které mohou alespoň částečně posílit energetickou soběstačnost mikroregionu a přinést nové příležitosti místním zemědělským a lesnickým subjektům.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zavádění systémů vytápění a ohřevu vody energií z obnovitelných zdrojů, především místních.

Z.3.1.2 Využívání jiných alternativních zdrojů energie a zavádění moderních technologií

Z řady důvodů (především stávajícího reálného produkčního potenciálu území a poptávky na straně konečných spotřebitelů) je racionální neomezovat podporu v oblasti využívání zdrojů pro výrobu energie pouze na oblast obnovitelných zdrojů. Zvýšené úsilí je třeba věnovat kromě přechodu na obnovitelné zdroje také modernizaci výroby energie z fosilních zdrojů, a to především za účelem zvyšování energetické efektivity a snižování negativních vlivů na životní prostředí.

Podporované aktivity: aktivity směřující k dosažení výše uvedených cílů.

Z.3.2 Získávání a zpracování biomasy a biopaliv**Z.3.2.1 Pěstování energetických plodin**

Zemědělská produkce na území mikroregionu obcí povodí Stonávky má své zásadní klimatické a ekonomické limity. Hospodaření na zemědělské půdě je náročné a málo efektivní. Zavádění nové tržně nekritické produkce, spotřebovávané v místních podmínkách a tedy nezávislé na fluktuacích na globálních trzích je racionálním řešením, které zachovává zemědělství jeho krajinotvorné funkce.

Podporované aktivity: aktivity směřující k rozšiřování výměry ploch účelově pěstovaných energetických plodin.

Z.3.2.2 Využití potenciálu odpadní biomasy

Kromě účelově pěstované biomasy existuje v mikroregionu významný potenciál odpadní biomasy ze zemědělské a lesnické produkce a z údržby ploch v intravilánech a extravilánech obcí. Tato biomasa může za určitých technologických a organizačních podmínek představovat významný ekonomický potenciál (ve formě příjmů i úspor). Řada projektů zaměřených na využití tohoto potenciálu byla již realizována, řada jich je ve fázi přípravy. V rámci tohoto opatření budou podporovány aktivity zaměřené na přípravu a realizaci obdobně zaměřených projektů.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na přípravu a realizaci obdobně zaměřených projektů.

Z.3.2.3 Využití potenciálu lesní biomasy

Především jižní část mikroregionu je nadprůměrně zalesněna a disponuje tak výrazným potenciálem biomasy produkované lesními ekosystémy. Tato biomasa může mít formu dřevní hmoty, která je přímo pěstována za účelem jejího energetického využití, nebo která je odpadem při těžbě dřeva pro jiné účely. Tento potenciál není dosud plně využit, především z důvodů ekonomických, technických a organizačních.

Podporované aktivity: aktivity, které se zaměřují na zefektivnění využití (zejména zefektivněním procesů pěstování, těžby a transportu) tohoto potenciálu pro energetické účely.

Z.3.2.4 Výroba biopaliv

Pro některé účely (především vytápění v rozptýlené individuální obytné zástavbě) je potřeba biomasu průmyslově přetvořit do podoby snáze využitelného biopaliva (tuhého, kapalného i plynného). Vybudování provozu výroby biopaliva je investičně poměrně náročné, v provozní fázi však taková stanice může být finančně velmi zajímavá.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na vybudování stanic sloužících k přeměně biomasy na biopaliva.

Z.3.3 Optimalizace využívání energie**Z.3.3.1 Úspory energie**

Budovy, které byly stavěny bez ohledu na provozní náklady spojené se zásobováním energiemi, především vytápěním, je třeba rekonstruovat, resp. modernizovat za účelem snížení spotřeby energií a souvisejících finančních nákladů.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na dosažení těchto cílů.

Z.3.3.2 Optimalizace elektrické přenosové sítě

Vybavení sídel sítěmi infrastruktury pro zásobování elektrickou energií je relativně dobré. V mnoha případech však tato síť není dostatečně dimenzována, především v lokalitách, dotčených bytovou výstavbou nebo rozvojem ekonomických aktivit. Velkým problémem jsou rovněž energetické ztráty v zastaralých sítích.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na optimalizaci přenosových sítí, především optimalizaci jejich kapacity a snižování energetických ztrát.

Z.4 Ochrana a tvorba krajiny

Specifický cíl: Zlepšit stav krajiny a posílit její stabilitu.

Z.4.1 Optimalizace vodního režimu krajiny**Z.4.1.1 Revitalizace vodních toků**

Vodní toky jsou důležitou součástí identity zdejší krajiny. Především ve dvacátém století byla jejich koryta přetvářena způsobem, který odpovídal tehdejšímu způsobu hospodaření v krajině – nikoli bez následků na životní prostředí a zprostředkovaně také na společnost a hospodářství. Cílem tohoto opatření je vrátit vodním tokům jejich přírodě blízký charakter (tam, kde to je vhodné a možné) a stabilizovat jejich vodní režim (zejména s ohledem na prevenci před povodněmi). V rámci tohoto opatření budou podporovány aktivity, které tento cíl naplňují.

Podporované aktivity: aktivity, které naplňují výše uvedené cíle.

Z.4.1.2 Zvýšení retenční schopnosti krajiny

Zkušenosti z několikerych povodní v devadesátých letech a začátkem nového století upozorňují na sníženou retenční schopnost krajiny. Obrovské hospodářské škody, které nastaly, i ty, které do budoucna hrozí, jsou důvodem pro realizaci opatření na zvyšování schopnosti krajiny zadržet (především za extrémních klimatických podmínek) srážkové vody.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zvyšování retenční schopnosti krajiny.

Z.4.2 Změna a obnova krajinných struktur

Z.4.2.1 Tvorba a péče o krajinnotvorné prvky

Atraktivní prostředí a pestrá struktura kulturní krajiny představuje významnou silnou stránku mikroregionu. I přes tuto skutečnost nese známky necitlivých zásahů prováděných v nedávné době, především v souvislosti s různými formami jejího obhospodařování, a to především v druhé polovině dvacátého století. Vzhledem k významu přírodních hodnot pro většinu cílových skupin této strategie (především obyvatele a návštěvníky) je racionální a finančně i ekonomicky přínosné pečovat o vzhled a stabilitu kulturní krajiny.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na péči o stávající významné krajinné prvky (i ty, které nejsou jako takové registrovány podle platné legislativy) a vytváření nových – zvláště takových, které mají nejen ekologický, ale také společenský nebo ekonomický význam. V tomto směru je rovněž žádoucí koncepčně a ke prospěchu krajiny řešit obnovu vlastnických vztahů (vytýčení hranic mezi pozemky, pozemkové úpravy, vedení lesních a polních cest, vodní plochy).

Z.4.2.2 Zatravňování orné půdy a pěstování meziplodin

Existuje řada racionálních důvodů (především ekonomických a ekologických), které stupňují tlak na zavádění orné půdy do klidu. Tento proces je podporován řadou dotačních titulů a představuje finančně zajímavou alternativu tradičnímu produkčnímu zemědělství, které se obtížných místních podmínkách stává stále více nekonkurenceschopné.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na snižování podílu orné půdy na celkové struktuře krajiny – jejím zatravňováním nebo pěstováním meziplodin.

Z.4.2.3 Zalesňování zemědělské půdy

V souvislosti s rostoucí produktivitou práce v zemědělství, konkurencí na trhu se zemědělskými a potravinářskými produkty a nevyváženou strukturou vlastnických vztahů je racionální uvažovat o přeměně ploch zemědělské půdy (v současnosti naddimenzované s ohledem na tyto procesy) na jiné dlouhodobé a krajinařsky perspektivní formy hospodaření. Za perspektivní lze považovat výsadbu rychle rostoucích dřevin pro energetiku.

Podporované aktivity: přechod využití stávající zemědělské půdy (která z různých důvodů nemá dlouhodobou naději na ekonomické zhodnocení) na jiné, především lesnické formy využití.

Z.4.2.4 Zlepšování druhové skladby lesních porostů

Již od 18. století jsou preferovány ve struktuře lesních porostů druhy stromů, které jsou z produkčního ekonomického hlediska neefektivnější. Druhová skladba lesních porostů je v důsledku tohoto procesu a stupňování zátěže, především z průmyslu, dlouhodobě deformovaná, což se projevuje zvýšenou citlivostí lesů vůči klimatickým nebo biologickým vlivům.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na racionální, ekonomicky efektivní a ekologicky pozitivní změnu skladby lesních porostů.

Z.4.2.5 Údržba kulturní krajiny

Zachování kvality kulturní krajiny vyžaduje každodenní údržbu, a to bez ohledu na to, jestli jsou udržované plochy ekonomicky využívány nebo ne. Udržovaná kulturní krajina však představuje nejen environmentální, ale také ekonomický a sociální přínos. V krásné krajině, o kterou vlastníci pečují s vědomím dobrého hospodáře, se lépe podniká i žije.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na zintenzivnění péče o volnou krajinu – především tu, která nemá jiné, ekonomické využití.

Z.4.2.6 Regenerace znehodnocené krajiny

Neblahým důsledkem bývalého hospodářského využití krajiny je řada objektů a ploch, které svým stavem a vzhledem nepřispívají k hodnotě krajiny mikroregionu. Jedná se o objekty a plochy, které věcně odpovídají definici brownfieldu. Vzhledem ke skutečnosti, že ne všechny takové objekty a plochy lze racionálně využít pro novou hospodářskou činnost, nebo je jinak využít pro rozvoj obce nebo regionu, je žádoucí, regenerovat je do stavu, který odpovídá charakteru okolní krajiny.

Podporované aktivity: aktivity, které budou vhodným způsobem regenerovat poškozenou nebo znehodnocenou krajinu do podoby blízké přírodním ekosystémům (vyjma aktivit podporovaných v opatření H.2.1).

Z.4.3 Biodiverzita

Z.4.3.1 Ochrana a tvorba biotopů

Řada lokalit v mikroregionu disponuje zachovalými biotopy původních společenstev. Tyto lokality jsou přirozenou zásobárnou původního genofondu, zároveň slouží jako příjemná místa trávení volného času pro místní obyvatele a atraktivita pro návštěvníky a turisty. Kultivace a ochrana takových lokalit jsou proto racionální nejen z hlediska environmentálního, ale také společenského a ekonomického.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na dosažení těchto pozitivních efektů.

Z.4.3.2 Vytěsnění a likvidace expanzivních nepůvodních druhů

Mikroregion zaznamenal v nedávné době průnik řady nepůvodních druhů (např. křídlatky), které narušují složení původních ekosystémů a vzhled krajiny. Tento proces má dalekosáhlé důsledky v oblasti nejen ekologické, ale také ekonomické a společenské, protože atraktivní krajina a zdravé životní prostředí jsou považovány místními obyvateli za nejcennější devizu, kterou disponují.

Podporované aktivity: aktivity zaměřené na vytěšňování nepůvodních expanzivních druhů, především takové, které mají druhotné ekonomické přínosy.

5.3.4 Prioritní zaměření strategie

Zaměření problémových oblastí, jednotlivé priority, opatření a podopatření byly konfrontovány s prioritami pracovních skupin i zástupců nejširší veřejnosti. Respondenti považují za prioritní zaměření strategie na následující podopatření (vybráno je prvních deset podopatření s nejvyšší alokací, řazena jsou podle výše získané alokace sestupně):

- H.2.1.3 Revitalizace brownfieldů
- Z.1.1.1 Rozvoj a údržba stávajících komunikací
- H.1.3.3 Rozvoj služeb
- Z.2.1.1 Vodovodní a kanalizační sítě
- S.1.3.1 Rozvoj služeb pro obyvatele
- S.2.1.1 Rekonstrukce a vybavení objektů školských a vzdělávacích zařízení
- Z.2.1.2 Čistírný odpadních vod
- H.1.3.2 Rozvoj podnikání v návaznosti na aktivity společnosti Hyundai
- H.1.3.1 Rozvoj místní produkce
- S.2.2.1 Využití zchátralých objektů a nevyužívaných ploch pro rozšiřování občanské vybavenosti

Detailní informace o prioritním zaměření jsou uvedeny v příloze č. 7 tohoto strategického plánu.

6 Plán realizace strategie

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky má charakter integrovaného projektu, jehož cíle jsou naplňovány realizací dílčích aktivit, z nichž většina má charakter samostatných projektů.

Dosažení globálního cíle strategického plánu závisí na realizaci a vzájemné souvztažnosti jednotlivých dílčích projektů: obsahově i časově. Nemalé investice, které bude realizace vyžadovat, bude třeba kombinovat ze všech možných a dostupných zdrojů, počínaje vlastními investicemi podnikatelských subjektů a obcí, přes úvěrové zdroje až po dotační fondy a dále bude nutno hledat jejich nejrationálnější využití a návratnost. To všechno vyžaduje velmi kvalifikované, promyšlené a důsledné řízení přípravy a realizace projektu jako celku i jednotlivých dílčích projektů a aktivit. Součástí řízení realizace projektu je i nezbytný monitoring, který nejen kvantifikuje dosahování projektovaných cílů, ale i zajišťuje zpětnou vazbu pro přenášení pozitivních i záporných zkušeností mezi různými dílčími projekty i aplikaci nových poznatků a zkušeností vzájemně mezi dílčími projekty. V této kapitole jsou uvedeny zásady, postupy a kompetence, nezbytné pro racionální řízení tohoto integrovaného projektu. Tyto zásady jsou založeny na propojení demokratického kolektivního rozhodování představitelů obcí regionu na podkladě podnětů, znalostí a zkušeností širokého okruhu zainteresovaných odborníků z řad občanů obcí a nezávislých specialistů na jedné straně a individuální odpovědnosti jednotlivých projektových manažerů na straně druhé.

6.1 Plán vlastní realizace

6.1.1 Řízení procesů

6.1.1.1 *Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky*

Tento integrovaný projekt vymezuje rámec zásadních opatření, které přispějí k naplnění integrovaných cílů rozvoje mikroregionu obcí povodí Stonávky. Jeho realizace je předmětem zájmu místních aktérů rozvoje venkova, zejména pak svazku obcí a jednotlivých obcí. Postupné naplnění projektovaných cílů je v kompetenci samospráv a jimi aktivizovaných dalších subjektů.

6.1.1.2 *Dílčí aktivity (projekty)*

Očekává se, že prostřednictvím svých aktivit (projektů) může k naplnění cílů daných opatření i strategie jako celku přispět každý: nejen obce, ale také jednotliví občané a podnikatelské nebo neziskové subjekty. Aktivitu těchto subjektů stimulují a podporují pracovní skupiny pro aktivizaci podnikatelských a neziskových subjektů při sněmu starostů, manažerů integrovaných projektů a instituce specializované na služby v oblasti řízení přípravy a realizace projektů. Za realizaci dílčích aktivit (projektů) a naplnění jejich cílů vzhledem k této strategii jsou odpovědni jejich realizátoři.

6.1.1.3 *Integrované projekty*

Integrovaným projektem je takový projekt, který sestává z řady dílčích aktivit (projektů), které zahrnují záměry různých aktérů, různého zaměření nebo zasahují do různých sektorů hospodářského a společenského života obcí. Integrovaným bodem těchto projektů je sledování společného cíle, který je k prospěchu všech zúčastněných aktérů, a který je v souladu se Strategickým plánem mikroregionu obcí povodí Stonávky.

6.1.1.4 *Akční plány*

Jednotlivé aktivity (projekty), které naplňují cíle této strategie, jsou stanovovány pro období dvou let v akčních plánech, které budou vydávány jako samostatné přílohy tohoto dokumentu, jejichž zpracování je v kompetenci svazku obcí resp. jednotlivých obcí (za pomoci jimi zřízených institucí, případně dalších organizací působících v oblasti územního rozvoje) nebo jinými subjekty, které se přihlásí k naplňování cílů této strategie. První akční plán bude zpracován na období prvních dvou let, následující budou zpracovány klouzavě, vždy s posunem o jeden rok.

Akční plány obsahují následující informace o projektech:

- názvy projektů,

- stručné charakteristiky obsahů projektů, včetně jejich výstupů,
- předpokládané objemy výdajů,
- zdroje financování,
- termíny realizace,
- garanty realizace.

6.1.1.5 Zásobníky projektů

Realizátoři projektů, kteří chtějí svými aktivitami přispět k naplnění cílů strategického plánu, předkládají své návrhy manažerům integrovaného projektu (na úrovni obcí nebo jejich svazků), kteří záměr zařazují do „zásobníku projektů“ a s jejichž pomocí mohou vyhledávat zdroje na realizaci daného projektu. Jakmile jsou tyto zdroje zabezpečeny (nebo existuje taková perspektiva), je projekt po doporučení příslušnou stálou pracovní skupinou a schválení sněmem starostů zařazen do akčního plánu. Kritérií při posuzování o zařazení do akčního plánu jsou:

- závažnost (významnost) pro realizaci příslušného opatření strategie,
- dostupnost zdrojů financování a finanční náročnost,
- časová návaznost na jiné aktivity a
- organizační připravenost projektu.

Projekty, které nejsou zařazeny do akčního plánu, zůstávají zařazeny v zásobníku projektů.

Zásobníky projektů obsahují informace analogické informacím uvedeným v akčních plánech.

6.1.1.6 Strategie / záměry Místní akční skupiny Pobeskydí

Zvláštní postavení ve vztahu k tomuto strategickému plánu mají strategie / záměry Místní akční skupiny Pobeskydí, které přibližují globální cíl, jednotlivé priority a opatření specifickým podmínkám jednotlivých dotačních titulů. Jsou nástrojem, který umožňuje naplňovat globální cíl strategického plánu v rámci specificky nastavených programech typu LEADER.

6.1.2 Organizační zabezpečení

Organizační zabezpečení realizace tohoto strategického plánu je dáno hierarchií odpovědnosti a rozdělením zdrojů potřebných pro dosažení jejího globálního cíle. Realizace strategického plánu a naplňování jeho cílů probíhá formou realizace dílčích projektů. Odpovědnost za realizaci dílčích aktivit (projektů) a naplnění jejich cílů nesou jejich realizátoři, kterými mohou být nejrůznější subjekty i jednotliví občané. Zastřešující institucí, zabezpečující metodicky integritu strategického plánování v mikroregionu, je Sdružení obcí povodí Stonávky. Jednotliví aktéři, kteří se přihlásí k naplňování cílů tohoto strategického plánu, mohou vytvářet nebo využívat již vytvořené instituce zaměřené na podporu přípravy a realizace projektů zaměřených na územní rozvoj.

6.1.2.1 Realizátoři dílčích aktivit (projektů)

Dílčí aktivity (projekty), naplňující cíl tohoto strategického plánu, jsou realizovány subjekty z řad veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru. Přířizujícími iniciátory realizace jsou obce sdružené ve svazek obcí. Ostatní subjekty přijímají odpovědnost za realizaci dílčích aktivit, které spadají pod jednotlivé priority a opatření tohoto strategického plánu.

V tomto procesu realizátoři jednotlivých aktivit (projektů) spolupracují s manažery integrovaných projektů, případně s pracovními skupinami, které informují o svých připravovaných záměrech a spolupracují s nimi na vyhledávání potřebných zdrojů. Záměry jsou evidovány v zásobnicích projektů a v případě zajištění zdrojů zařazují dané záměry do příslušných akčních plánů.

V průběhu realizace projektů spolupracují tyto instituce na zajištění informačních zdrojů potřebných pro monitoring a hodnocení jednotlivých projektů i strategie jako celku.

Následující tabulka shrnuje kompetence jednotlivých aktérů ve fázi realizace strategického plánu:

Tabulka 7: Kompetence aktérů při realizaci Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky

Subjekt	Kompetence
Sněm starostů Sdružení obcí povodí Stonávky	Mohou zpracovávat dílčí územní rozvojové strategie Je iniciátorem realizace strategického plánu a dílčích rozvojových strategií, včetně využívání dostupných zdrojů Jmenuje pracovní skupiny pro aktivizaci podnikatelských a neziskových subjektů Jmenuje manažery integrovaných projektů Sestavuje akční plány
Pracovní skupiny pro aktivizaci podnikatelských a neziskových subjektů	Stimulují a podporují aktivitu potenciálních realizátorů projektů
Zastupitelstva obcí	Nesou odpovědnost za realizaci strategických a akčních plánů obcí, dílčích rozvojových strategií v jejich působnosti a za optimální využití dostupných zdrojů Mohou jmenovat manažery integrovaných projektů Sestavují akční plány obcí
Manažeři integrovaných projektů	Metodicky řídí naplňování cílů integrovaných projektů Stimulují a podporují aktivitu potenciálních realizátorů projektů Účastní se sestavování akčních plánů Vedou zásobníky projektů
Realizátoři projektů	Připravují a realizují projekty ve vlastní působnosti a naplňují jejich cíle v souladu s tímto strategickým plánem Spolupracují s manažery integrovaných projektů na naplňování cílů integrovaných projektů a pracovními skupinami při sněmu starostů, informují je o realizaci projektu a závažných okolnostech, které mají vztah k naplnění cílů daného opatření nebo celé strategického plánu Mohou jmenovat manažery jimi realizovaných projektů Mohou spolupracovat při přípravě a realizaci projektů s institucemi specializujícími se na služby v oblasti projektového řízení
Instituce specializující se na služby v oblasti řízení přípravy a realizace projektů	Stimulují a podporují aktivitu potenciálních realizátorů projektů Účastní se sestavování akčních plánů Vedou zásobníky projektů Mohou se účastnit přípravy a realizace jednotlivých projektů
Místní akční skupina Pobeskydí	Metodicky (formou poradenství) napomáhá naplňování cílů Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky. Metodicky zabezpečuje naplňování cílů Strategie rozvoje Pobeskydí a garantuje integritu strategického plánování v Pobeskydí Zpracovává strategický plán LEADER a nese odpovědnost za jeho realizaci a za optimální využití dostupných zdrojů Vykonává činnost instituce specializující se na služby v oblasti řízení přípravy a realizace projektů

6.2 Propagace záměrů

Vytvoření a systematické využívání vhodných prostředků propagace záměrů tohoto strategického plánu a jeho jednotlivých aktivit je důležitým nástrojem umožňujícím dosahovat potřebných synergických efektů v rozvoji území, především

spojováním prostředků na bázi realizace projektů prospěšných pro různé aktéry, kteří těmito prostředky disponují. Pro tyto účely budou využívány následující nástroje:

- úplný a zkrácený text na internetových stránkách,
- reprezentativní tištěný materiál,
- informace o postupu realizace strategického plánu na internetových stránkách a v regionálním tisku,
- prezentace na odborných konferencích a seminářích a
- prezentace v odborném tisku.

6.3 Monitorování a hodnocení

6.3.1 Metodika hodnocení průběhu a výsledků realizace projektu

Rozvoj mikroregionu má charakter permanentního snažení významných aktérů z řad subjektů veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru. Takto definován, nemá a nemůže mít stanoven časový termín svého ukončení. Řízení tohoto procesu však vyžaduje, aby byly definovány zpětnovazební mechanismy, jejichž součástí je existence potřebných monitorovacích a hodnotících ukazatelů, institucí a procedur.

Monitoring realizace Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky má několik základních stupňů, které naplňují vzhledem k definované strategii své nezastupitelné funkce. Jedná se o:

- monitoring jednotlivých aktivit naplňujících cíle strategického plánu a zdrojů potřebných pro jejich realizaci,
- monitoring realizace strategického plánu jako celku a zdrojů potřebných pro jeho realizaci a
- monitoring dopadů těchto aktivit a strategického plánu jako celku v území.

6.3.1.1 Monitoring jednotlivých aktivit

Realizátoři jednotlivých aktivit spolupracují s manažery integrovaných projektů na sběru informací relevantních pro monitoring naplňování jejich cílů. Za tímto účelem před zahájením projektu, v průběhu jeho realizace a po jeho ukončení sdělují manažerům integrovaných projektů následující informace o projektu:

- název,
- obsah (předmět),
- identifikace realizátora a potenciálních partnerů,
- název opatření Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky, které je daným projektem naplňováno,
- cíle projektu,
- výstupy projektu,
- dopady projektu,
- celkový rozpočet (případně struktura financování) a
- termíny zahájení a ukončení realizace.

Manažeři integrovaných projektů tyto informace shromažďují, klasifikují a vytvářejí podklady pro monitoring realizace Strategického plánu mikroregionu obcí povodí Stonávky jako celku.

6.3.1.2 Monitoring realizace strategie

Výsledky monitoringu jednotlivých dílčích aktivit jsou manažery integrovaných projektů transformovány do podoby souhrnných podkladů pro monitoring realizace strategického plánu jako celku. Tyto podklady se vyhotovují jednou ročně a obsahují souhrn a vyhodnocení informací dle bodu 6.3.1.1.

Podklady zpracované manažery integrovaných projektů jsou vyhodnocovány, připomínkovány a schvalovány sněmem starostů, případně zastupitelstvy obcí (dle územního zaměření integrovaného projektu).

Schválené podklady jsou předávány Místní akční skupině Pobeskydí, která monitoring zastřešuje. V rámci této působnosti shromažďuje dodané podklady, statisticky je vyhodnocuje a zveřejňuje.

6.3.1.3 Monitoring rozvoje území

Celkovým záměrem strategického plánu je v rámci projekční přípravy stanovit globální cíle a strategii rozvoje mikroregionu obcí povodí Stonávky. Jako taková může být úspěšnost naplnění stanovených cílů hodnocena pouze prostřednictvím objektivních parametrů, charakterizujících dané území. Tyto parametry představují soustavu geografických a socioekonomických ukazatelů, které lze ve formě statistických dat relativně snadno získat, zpracovat a hodnotit.

Monitoring rozvoje mikroregionu obcí povodí Stonávky provádí a výsledky vyhodnocuje a zveřejňuje Místní akční skupina Pobeskydí paralelně s monitoringem realizace strategického plánu, a to jednou ročně.

6.3.2 Monitorovací a hodnotící ukazatele

Realizace tohoto strategického plánu jako celku, její věcné a obsahové plnění v čase, je výsledkem realizací dílčích projektů a integrace těchto dílčích výsledků do projektovaných cílů. Za těchto okolností je nezbytné, aby monitorovací parametry vypovídaly o tom, zda a do jaké míry byly v přímém nebo nepřímém důsledku naplněny cíle prostřednictvím výsledků dílčích projektů a jak k tomu došlo. Přitom je nezbytné vytvořit dostatečný prostor pro projektanty dílčích projektů, aby mohli parametry a monitoring projektů, které budou teprve vznikat, formulovat racionálně a konkrétně, avšak při akceptování a podpoře mikroregionálních cílů a priorit. Proto jsou pro mikroregionální projekt formulovány monitorovací parametry na úrovni několika globálních veličin. Důležitým momentem je, že zvolené monitorovací a hodnotící ukazatele byly zvoleny tak, aby data byla snadno získatelná a měla dostatečnou vypovídací hodnotu. Tím je vytvářen prostor pro projektanty, aby svými přínosy mohli v dílčích projektech naplňovat integrované cíle a priority tohoto strategického plánu.

Tabulka 8: Globální monitorovací a hodnotící ukazatele

Ukazatel	Stávající hodnota	Datum/rok	Plánovaná hodnota ⁶
Počet obyvatel Cíl: mírný nárůst	8.174	31. 12. 2006	8.500
Migrační saldo Cíl: kladné migrační saldo	+ 96	rok 2006	+ 100
Počet vzdělávacích zařízení Cíl: neklesající stav	19	rok 2004	20
Počet zdravotnických zařízení Cíl: neklesající stav	22	31. 12. 2005	25
Počet podnikatelských subjektů Cíl: nárůst	1.288	31. 12. 2006	1.300
Počet právnických osob Cíl: mírný nárůst	191	31. 12. 2006	210
Míra nezaměstnanosti Cíl: pokles	10,3 %	31. 12. 2006	8 %
Podíl výměry lesní půdy na celkové výměře Cíl: neklesající stav	33,6 %	31. 12. 2006	35 %
Podíl výměry orné půdy na výměře zemědělské půdy Cíl: nezvyšování podílu	59,37 %	31. 12. 2006	58 %

⁶ Rok 2017.

6.3.3 Technické a organizační zabezpečení monitoringu

Monitoring a hodnocení jednotlivých aktivit, strategického plánu jako celku i rozvoje mikroregionu obcí povodí Stonávky je datově zabezpečen ze zdrojů realizátorů jednotlivých projektů, spolupracujících institucí a z velké části z veřejně dostupných zdrojů. Kompetence jednotlivých aktérů ve fázi monitoringu a hodnocení prezentuje následující tabulka:

Tabulka 9: Kompetence aktérů při monitoringu a hodnocení

Subjekt	Kompetence
Sněm starostů svazku obcí	Vyhodnocuje, připomínkuje a schvaluje podklady pro monitoring realizace strategického plánu jako celku
Manažeři integrovaných projektů	Shromažďují informace o realizovaných projektech, klasifikují je a vytvářejí podklady pro monitoring realizace strategického plánu jako celku Předávají schválené podklady pro monitoring realizace strategického plánu jako celku Místní akční skupině Pobeskydí
Realizátoři projektů	Shromažďují informace o projektech, které realizují, a poskytují tyto informace manažerům integrovaných projektů
Místní akční skupina Pobeskydí	Shromažďuje podklady pro monitoring realizace strategického plánu jako celku, statisticky vyhodnocuje a zveřejňuje výsledky Provádí monitoring rozvoje mikroregionu obcí povodí Stonávky, vyhodnocuje a zveřejňuje výsledky

6.4 Finanční kontrola

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky je naplňován aktivitami tří typů subjektů (veřejných, soukromých podnikatelských i neziskových). Tyto subjekty mají vlastní legislativně nebo vnitřními předpisy upravené mechanismy finanční kontroly. Strategický plán nevytváří nad rámec těchto mechanismů další specifické procedury. Sledování finanční náročnosti jednotlivých projektů i strategického plánu jako celku je standardní součástí monitoringu a hodnocení.

7 Shrnutí

7.1 Úvodní informace

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky byl zpracován na základě potřeby aktérů rozvoje tohoto mikroregionu založit další aktivity na principech strategického plánování. Je zpracováván na období deseti let od okamžiku jeho celkového schválení, jeho hlavní těžiště však spočívá v orientaci na plánovací období EU 2007-13 a v koordinaci s nástroji regionální politiky Evropské unie, České republiky a Moravskoslezského kraje, které se od principů tohoto plánovacího období odvíjejí. Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky byl zpracován asociativní metodou, kombinující komunitní přístupy práce místních expertů s širokou veřejností. Ve své základní orientaci navazuje na Strategii rozvoje Pobeskydí zpracovanou pro větší územní celek, respektuje její základní orientaci a přizpůsobuje její priority místním specifickým podmínkám.

7.2 Profil území

Mikroregion obcí povodí Stonávky se nachází na území Moravskoslezského kraje ve východní části okresu Frýdek-Místek. Území sestává z katastrů deseti obcí, které jsou členy svazku obcí: Dolní Tošanovice, Hnojník, Horní Tošanovice, Komorní Lhotka, Ropice, Řeka, Smilovice, Střítež, Třanovice a Vělopolí.

Krajinu mikroregionu lze charakterizovat přechodem od Moravskoslezských Beskyd do pahorkatinné oblasti na okraji Ostravské pánve, vertikální členitost roste ve směru sever-jih. Hlavními vodními toky odvodňujícími území jsou Stonávka, Ropičanka. Podstatná část území mikroregionu spadá do CHKO Beskydy. Palčivým ekologickým problémem mikroregionu je vysoké znečištění ovzduší, které je způsobeno především koncentrací velkých zdrojů v blízkém okolí (Třinecké železářny aj.). Celkově lze konstatovat, že dochází k postupnému snižování emisí ze všech zdrojů.

Na území mikroregionu obcí povodí Stonávky žilo na konci roku 2006 celkem 8 174 obyvatel. Hustota osídlení je v jižní části mikroregionu výrazně nižší než v severních oblastech. Území mikroregionu (podobně jako jiné venkovské oblasti) disponuje oproti celé České republice horší vzdělanostní strukturou. Situace je způsobena historicky danou orientací regionálního hospodářství na odvětví, která nevyžadují vysoce kvalifikované pracovní síly, a selektivní emigrací mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel. V mikroregionu se postupně prosazují nové, dynamicky se vyvíjející společnosti střední velikosti. Značný dopad na vývoj hospodářství širšího regionu bude mít investice společnosti HYUNDAI, která buduje svůj výrobní závod v nedalekých Nošovicích (leží na území sousedního mikroregionu obcí povodí Morávky).

Silniční síť na území mikroregionu obcí povodí Stonávky sice disponuje dostatečnou hustotou dopravních komunikací umožňující dobrou propustnost krajiny, ale kvalita povrchu těchto komunikací je zpravidla nízká. Nejvýznamnější komunikace procházející mikroregionem jsou silnice I/47 (E 468) a silnice II/68. V současné době probíhá intenzivní výstavba rychlostní komunikace R 48. Významným faktorem rozvoje je existence prorůstového profesionálního prostředí reprezentovaného specializovanými subjekty, které působí v oblasti územního rozvoje a souvisejících oborů. V mikroregionu obcí povodí Stonávky se takovéto struktury začínaly vytvářet již od poloviny devadesátých let dvacátého století.

7.3 Souhrnná SWOT analýza

Metoda SWOT analýzy uceleným způsobem integruje poznatky získané standardními analytickými postupy. V jejím průběhu byly identifikovány slabé, silné stránky mikroregionu, budoucí příležitosti a možná ohrožení. Jednotlivé body SWOT analýzy byly stanoveny na základě zpracovaného profilu území a připomínkovány zástupci veřejnosti na veřejně přístupných pracovních setkáních. Pořadí bodů bylo stanoveno percepční metodou a odráží hodnotový žebříček osob, které na území mikroregionu žijí nebo pracují.

Jako nejdůležitější silné, slabé stránky, příležitosti a ohrožení byly identifikovány následující body:

- strategicky výhodná poloha vůči hlavním dopravním tahům, blízkým městům a hranicím s Polskem a Slovenskem (nejvýznamnější silná stránka),
- nízká akumulace kapitálu a chronický nedostatek finančních prostředků v hospodářství, veřejné správě i v neziskovém sektoru (nejvýznamnější slabá stránka),
- zájem o bydlení na venkově ze strany především solventních rodin s malými dětmi (nejvýznamnější příležitost) a
- nedostatek finančních prostředků na realizaci opatření na venkově (nejvýznamnější ohrožení).

7.4 **Strategická vize rozvoje území**

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky je založen na myšlence takového rozvoje, který by neohrozil šanci budoucích generací využívat podobné životní podmínky jako jsou ty naše.

Hlavní strategická vize rozvoje území zní:

Mikroregion obcí povodí Stonávky bude atraktivním místem pro zdravý život, práci i odpočinek.

Globálním cílem této strategie je zachovat v mikroregionu obcí povodí Stonávky atraktivní a zdravé prostředí pro život, práci i odpočinek místních obyvatel a pro trávení volného času jeho návštěvníků, adekvátně venkovskému charakteru území a požadavkům třetího tisíciletí.

7.5 **Strategie rozvoje území**

S ohledem na harmonické zastoupení opatření zaměřených na ekonomický růst, sociální pokrok a ochranu a tvorbu životního prostředí byly zvoleny následující problémové okruhy:

- Společnost (harmonický rozvoj lidských zdrojů, místní společnosti a kultury),
- Hospodářství (trvale udržitelný hospodářský rozvoj regionu),
- Životní prostředí a infrastruktura (růst kvality životního prostředí a životních podmínek obyvatel).

Jednotlivé problémové okruhy jsou následně členěny do priorit a opatření. Opatření obsažena v problémovém okruhu Společnost se zabývají mimo jiné udržením, doplněním a zkvalitněním základní sociální infrastruktury, veřejných objektů a ploch – vzdělávací, sportovní, kulturní infrastruktury a infrastruktury sociálních služeb. Podporují rozvoj aktivit občanské společnosti a investice do kvality bydlení na venkově. Podpora a rozvoj malého a středního podnikání je stěžejním tématem problémového okruhu Hospodářství. Mimořádnou perspektivu má rozvoj cestovního ruchu, především těch jeho forem, které respektují venkovský charakter mikroregionu. Jinou prioritou tohoto okruhu je přeměna nevyužívaných nebo opuštěných ploch a budov (brownfieldů) do nových moderních forem využití. Klíčovým faktorem zachování kvalitního životního prostředí je vyvážený rozvoj infrastruktury: technické (především vodohospodářské) a dopravní a infrastruktury nakládání s odpady. Vzhledem k charakteru krajiny a jejího využití k hospodářským účelům bude kladen důraz na postupnou přeměnu funkcí zemědělského a lesního hospodářství z redukční na krajinnotvornou. Přímé zásahy do krajiny budou zaměřeny na posilování její ekologické stability – především v oblasti vodního režimu krajiny a ochrany a tvorby místních ekosystémů.

7.6 **Plán realizace strategie**

Strategický plán mikroregionu obcí povodí Stonávky má charakter integrovaného projektu, jehož cíle jsou naplňovány realizací dílčích aktivit, z nichž většina má charakter samostatných projektů. Vzhledem k institucionálnímu zázemí tohoto strategického plánu lze jeho cíle naplňovat pouze prostřednictvím dobrovolného přístupu subjektů (nejrůznějšího charakteru), které se s různou motivací přihlásí k jejich naplňování. V této oblasti tyto organizace spolupracují s institucemi, které jsou vytvářeny jednotlivými obcemi, Sdružením obcí povodí Stonávky nebo institucemi založenými za účelem podpory rozvoje daného území, včetně Místní akční skupiny Pobeskydí. Zvolená volná organizační struktura, která vychází z reálné institucionálně-organizační situace, vyžaduje specifické mechanismy přípravy a realizace jednotlivých projektů i realizace a monitoringu strategie jako celku. Tyto mechanismy tento dokument detailně specifikuje.

Pro účely monitoringu rozvoje daného území jsou vytvořeny mechanismy, které přenášejí relevantní informace zdola nahoru, od realizátorů konkrétních projektů ke garantu rozvojové strategie jako celku. Pro tyto účely byly zvoleny monitorovací ukazatele zohledňující kvalitu životního prostředí na úrovni ekonomické, sociální i environmentální. Tyto ukazatele jsou transparentní, mají jasný kvalitativní rozměr vztahující se k cílům strategického plánu a jsou získatelné a ověřitelné z veřejně dostupných zdrojů – představují tedy platformu, na jejímž základě lze sledovat globální rozvoj daného území.

Přílohy

- 1 Logický rámec strategie
- 2 Obecně geografická mapa
- 3 Webbův diagram
- 4 Vzdělanostní struktura obyvatelstva
- 5 Koincidenční matice SWOT
- 6 Opatření a podopatření strategie
- 7 Prioritní zaměření strategie

Schváleno na jednání Strategické komise a zasedání Sněmu starostů mikroregionu obcí povodí Stonávky
dne 23. října 2007.